

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**DIPLOMOVÁ
PRÁCE**

Brno 2009

Bc. Milena Maňásková

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Problematika spolupráce rodiny a mateřské školy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vypracovala:

Bc. Milena Maňásková

Vedoucí práce:

PhDr. Lenka Štěpánková, Ph. D.

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Problematika spolupráce rodiny a mateřské školy“ zpracovala samostatně a použila literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Buchlovice 7. 3. 2009

Bc. Milena Maňásková

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Lence Štěpánkové, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Také děkuji svému manželovi ing. Miloslavu Maňáskovi a synům Petrovi a Jiřímu za podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování diplomové práce.

Bc. Milena Maňásková

OBSAH

Problematika spolupráce rodiny a mateřské školy.

Úvod	3
1. Poslání rodiny a mateřské školy.	5
1.1 Dnešní rodina.	5
1.2 Poslání současné mateřské školy.	7
1.3 Osobnost učitelky a ředitelky mateřské školy.	9
1.4 Dílčí závěr.	11
2. Vztahy rodiny a mateřské školy.	12
2.1 Historie vztahů rodina – mateřská školy.	12
2.2 Význam mateřské školy v socializaci dítěte.	14
2.3 Rodičovské role ve vztahu ke škole.	16
2.4 Způsoby komunikace školy s rodiči.	19
2.5 Dílčí závěr.	23
3. Spolupráce rodiny a mateřské školy.	24
3.1 Legislativní základ spolupráce rodiny a mateřské školy.	24
3.2 Formy spolupráce školy a rodiny.	26
3.3 Přejít dítěte z rodiny do mateřské školy.	28
3.4 Spolupráce rodičů při integraci dítěte v mateřské škole.	30
3.5 Spolupráce s rodiči při stanovení školní zralosti dítěte.	31
3.6 Dílčí závěr.	32
4. Mateřská škola a rodiče	33
4.1 Šetření v mateřské škole – charakteristika školy.	33
4.2 Spolupráce mateřské školy a rodiny z pohledu učitelek.	40
4.3 Mateřská škola očima rodičů.	54
4.4 Vyhodnocení průzkumného šetření a doporučení škole	65
4.5 Návrh spolupráce mateřské školy a rodiny v průběhu školního roku.	67
4.6 Dílčí závěr.	70

Závěr	71
Resumé	72
Anotace	73
Annotation	73
Klíčová slova	73
Keywords	73
Seznam použité literatury	74
Seznam příloh	74

Úvod

České školství prochází změnou, transformuje se a přizpůsobuje se novým trendům. Tyto proměny ve vzdělávání se označují jako humanizace školy. Mluví se o škole otevřené a komunikující, která navazuje kontakty a rozvíjí vztahy a spolupráci se širokou veřejností, zejména s rodinami dětí a také se základními školami, zřizovatelem či dalšími subjekty.

Škola už nemá jen učit, ale také vést k dovednostem a vychovávat ke správným postojům a skutečným hodnotám. Děti, které navštěvují mateřskou školu, poznávají svět lidí. S pomocí dospělých a svých vrstevníků si vytvářejí poznatky a postoje k různým skutečnostem. Čím dříve budou mít správné návyky a postoje, tím lépe mohou být v budoucnu uchráněni před možnými problémy a ohroženími.

Zákon dává prostor pro aktivní účast rodičů na výchovně-vzdělávacím procesu a spolupráci rodičů se školou. Mateřská škola má velkou výhodu před jinými typy škol v každodenním kontaktu s rodiči. Právě proto je v předškolním období nejvhodnější čas pro začátek rozvoje přirozených a pozitivních vztahů ke škole ze strany rodičů. Zákonní zástupci dětí se mohou včas seznámit také s problematikou sociálně-patologických jevů v naší společnosti i vhodnými volnočasovými aktivitami ještě v době, kdy jejich dítě není aktuálně ohrožováno. Mají tak dostatek času na potřebné změny v postojích a výchovných přístupech k dětem. Při nevstřícném postoji rodiny má mateřská škola možnost přispět ke zdravému rozvoji dětí. Ideální v této oblasti je navození otevřeného partnerského vztahu školy s rodiči, do kterého jsou všichni vtaženi prostřednictvím dětí.

V teoretické části práce, na základě prostudování odborné literatury a vlastních zkušeností autorka představí obě instituce, rodinu i mateřskou školu, možnosti, způsoby a formy jejich komunikace a spolupráce, rodičovské role v těchto vztazích. Výběr použité literatury ovlivnila zejména skutečnost, že doc.PhDr.Milada PhD. z Ústavu pedagogických věd FF MU Brno s výzkumným týmem od 90. let provedla průzkum vztahů škol mateřských a základních s rodiči dětí. Výzkum z roku 2003 byl publikován v knize Škola versus/a rodina, která se tak stala nejdůležitějším zdrojem informací pro tuto práci.

Empirická část práce je případovou studií. Zabývá se konkrétní mateřskou školou, která má zájem zjistit kvalitu vzájemných vztahů s rodinami dětí. Na základě

zjištěných skutečností je vypracován plán spolupráce, který by vyhovoval rodičům i učitelkám.

Autorka hledala při průzkumu odpovědi na tyto otázky:

1. Splňuje dosavadní spolupráce rodiny a mateřské školy vzájemná očekávání rodičů i učitelek?
2. Jaké formy spolupráce jsou využívány v mateřské škole nejčastěji?
3. Má mateřská škola i rodiny zájem zvýšit participaci rodičů na dění v mateřské škole?

Z těchto otázek jsou vyvozeny následující tři předpoklady:

Hypotéza č.1: Více než 2/3 rodičů a učitelek mateřské školy je spokojeno s úrovní spolupráce.

Hypotéza č.2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Hypotéza č.3: Většina učitelek mateřské školy i rodičů chtějí více spolupracovat a komunikovat.

Šetření proběhlo v měsíci listopadu a prosinci 2008 pomocí dotazníků rodičům dětí a učitelkám mateřské školy. Doplnilo je pozorování v této mateřské škole, analýza školního dokumentu (konkrétně školního vzdělávacího plánu) a rozhovor s vedoucí učitelkou mateřské školy. Při průzkumu se tak propojil kvantitativní i kvalitativní postup. Vyhodnocení dotazníků je uspořádáno v tabulkách a grafech. Výsledky dotazníkového šetření byly sumarizovány a odpovědi na otevřené otázky, výsledky pozorování a studia školního dokumentu podrobeny analýze. Na základě zjištěných skutečností a jejich zobecnění je pro mateřskou školu vypracován vhodný program spolupráce s rodiči pro školní rok.

1. Poslání rodiny a mateřské školy.

1.1 Dnešní rodina.

Rodina je základní a nejvýznamnější skupinou v naší společnosti. Její důležitost je zakotvena v **Listině základních práv a svobod**, která je součástí Ústavy České republiky: „*Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí mladistvých je zaručena.*“ (Zákon č. 2/1993 Sb.) Rodina je obvykle prvním sociálním prostředím, se kterým se dítě setkává. Kvalita rodiny do značné míry ovlivňuje vstup dítěte do života. Rodina předává sociální normy a hodnoty. Má několik funkcí, z nichž nejvýraznější je socializačně-výchovná funkce. **V rodinném prostředí dochází k primární socializaci, k formování osobnosti člověka**, k výchově dalších generací, na nichž závisí rozvoj naší společnosti ve všech oblastech. Vliv rodiny může být pozitivní, ale i negativní. Může pomáhat rozvíjet schopnosti dítěte nebo naopak nevhodně brzdit jeho přirozený vývoj.

V devadesátých letech minulého století se začal proces transformace české společnosti a s tím se začala měnit i hodnotová orientace lidí. V oblasti materiálních i duchovních hodnot a životního stylu existuje téměř neomezená volba. To se samozřejmě promítá i do života rodin.

Mění se podoba rodiny tradiční, tzn. širší rodina s dohledem a pomocí prarodičů aj. příbuzných, na rodinu moderní, nukleární. Tuto rodinu dnes tvoří rodiče a děti uzavřeni ve své domácnosti. Dohled nad moderní rodinou a pomoc rodině přebírá dnes stát. Snaží se zejména o ochranu dětí závaznými dokumenty jako je **Zákon o sociálně-právní ochraně dítěte** a **Úmluva o právech dítěte**: „*Rodiče (zákonní zástupci) mají prvotní odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem jejich péče musí být zájem dítěte.*“ (Zákon č. 104/1991 Sb., čl. 18).

Stát napomáhá snížit závislost rodiny na příbuzných a sousedech, ženy na muži a dítěte na rodičích, zajišťuje osobní svobodu člověka. K tomu slouží několik skupin zákonů a nových možností: zákony o antikoncepci, interrupci, rozvodu, o rodičovských právech, systém sociálního zabezpečení, důchody, podpora spoření, příspěvky svobodným matkám, časné zařazení dětí do mateřských škol.

Dnes je běžné větší pracovní vytížení lidí, zvyšuje se zaměstnanost žen, převážně matek, přibývá dvoukariérových manželství, narůstá počet rozvodů a rozchodů, je větší počet nesezdaných párů a mimomanželských porodů, přibývá neúplných rodin či rodin nově složených.

V rodině se odrážejí všechny aktuální situace a změny ve společnosti. „*Mezi charakteristikami rodin se hovoří o socioekonomickém statusu rodinného zázemí, rodičovských hodnotách, domácí kultuře, o vztazích rodiny se školou nebo komunitou a o sociálních sítích, které rodina vytváří, o pronikání rodiny do školy v pozitivním i negativním smyslu.*“ (Rabušicová 2004 s. 15). Rodina do značné míry ovlivňuje školní úspěšnost dětí, protože vytváří ve svých dětech základní postoje, motivaci a sebepojetí.

„*Jako aktuální charakteristiky rodiny v ČR lze považovat: zvýšenou orientovanost na jedince oproti celku, chybějící očekávání trvalosti vztahu, odsouvaní rodičovství na pozdější věková období, výchovné působení rodičů je nahrazováno institucemi, soužití širší rodiny je vzácnější.*“ (Šulová 2004 s.124).

„*Zdravá, funkční rodina umožňuje samostatnost, osobní odpovědnost, nezávislost v myšlení a hodnocení. Zároveň ale poskytuje pocit emoční blízkosti, sounáležitosti a vzájemnosti. Důležitá je rodinná adaptabilita a schopnost kreativně řešit vzniklé situace.*“ (Šulová 2004 s. 125).

Předpokládá se, že partnerskou a rodičovskou roli si každý osvojí ve své původní rodině. Podmínkou ovšem je funkčnost původní rodiny, její stabilita, dobré vztahy. I děti z nefunkčních či jen částečně funkčních rodin si nesou vzorce chování do nové rodiny. Důsledkem pak může být rozpad rodiny, týrání dětí, domácí násilí a další sociálně patologické jevy. Dalším důsledkem je, že hodně dnešních rodičů odmítlo převzít autoritativní model rodičovského chování, neopakovat chyby svých rodičů, kteří očekávali často bezpodmínečnou poslušnost. Nyní ale mají sami problémy s uplatňováním jakékoliv autority. (Kraus 2001, Rabušicová 2004, Šulová 2004).

Americký rodinný terapeut tvrdí: „*Zasáhla nás epidemie nejistého rodičovství*“ (Doherty 2006 s. 9). „*Rodiče jsou stále zmatenější v otázce, co po svých dětech mohou chtít. Děti si naopak zvykají na spotřebitelskou mentalitu, kdy naplňují své osobní zájmy*“ (Doherty 2006 s. 12). Rodiče se podle něj ve vyspělých zemích proměnili v poskytovatele rodičovských služeb a zprostředkovatele služeb veřejných (dovoz na trénink, do kroužků apod.) a děti na jejich spotřebitele. Poskytovatel musí nabízet to nejlepší a nejnovější, vystříhat se toho, aby byl zákazník zklamán. Aplikace takového

tržního principu na rodinu je spolehlivým receptem na panovačnost dětí. Hlavní příčinou nejistého rodičovství je dětská konzumní kultura a rodičovský terapeutický přístup k dětem. Děti vychovávané nejistými rodiči se snaží vytvořit si vlastní svět v němž rodiče nehrají příliš významnou úlohu. Velmi rychle dospívají, často se věnují konzumnímu způsobu života a hodně jim jde o uznání vrstevníků. Děti potřebují lásku svých rodičů, musí vědět, že rodičům na nich záleží. Současně ale potřebují znát i meze, hranice. Pokud mají rodiče zdravé sebevědomí a žijí zdravým životním stylem, pak tyto schopnosti mohou získat i jejich děti. (Doherty 2006 s. 9 – 28).

1.2 Poslání současné mateřské školy.

Mateřská škola je pro dítě další (sekundární) socializační skupinou. Legislativně je zakotvena v rámci vzdělávací soustavy jako druh školy. V procesu vzdělávání i v jeho organizaci se proto řídí obdobnými pravidly jako školy ostatní. *„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů“.* (Školský zákon § 33 2004).

Hlavním dokumentem, který vymezuje požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku je **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání** (dále RVP PV).

Cíle předškolního vzdělávání jsou vymezeny v RVP PV následovně:

- 1. rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení,**
- 2. osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost,**
- 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.**

„Předškolní nebo-li preprimární vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti (sedmi) let. Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Mateřská škola se organizačně dělí na třídy. Do tříd je možno zařazovat děti stejného či různého věku a vytvářet třídy věkově homogenní či věkově heterogenní. Stejně tak je možné do tříd běžných mateřských škol zařazovat děti se speciálními vzdělávacími potřebami a vytvářet třídy integrované.“

Poskytování předškolního vzdělávání je podle školského zákona veřejnou službou“. (RVP PV 2004 s. 4). Předškolní vzdělávání není povinné.

Škola zastupuje v edukaci celospolečenské zájmy a cíle, kterou vedou kvalifikovaní odborníci. Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je **doplnit rodinnou výchovu**, obohacovat denní program dítěte a poskytovat dítěti odbornou péči.. Mateřská škola zajistí dítěti prostředí s dostatkem přiměřených podnětů, prostředí, které může případně i **kompenzovat nedostatky** z prostředí rodinného a působit na dítě v rámci **primární prevence**. „*Preventivní charakter v tomto smyslu mohou mít všechny zásahy výchovných pracovníků do prostředí mající charakter pedagogizace prostředí.*“ (Kraus 2001 s. 113). Prožitky v mateřské škole by měly být pro každé dítě příjemnou zkušeností. Spokojené a klidné dítě se pak na prostředí mateřské školy lépe adaptuje.

Na základě dlouhodobého a každodenního styku s dítětem i jeho rodiči může předškolní vzdělávání plnit i **úkol diagnostický**, zejména ve vztahu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami či poruchami chování. Dětem, které to potřebují (dětem s nerovnoměrnostmi ve vývoji, dětem se zdravotním postižením, se zdravotním a sociálním znevýhodněním), má předškolní vzdělávání, na základě znalosti aktuální úrovně rozvoje dítěte i jeho dalších rozvojových možností, poskytovat včasnou speciálně pedagogickou péči a tím zlepšovat jejich životní i vzdělávací šance. (Kraus 2001, Školský zákon 2001, RVP PV 2004).

1.3 Osobnost učitelky a ředitelky mateřské školy.

Učitelka mateřské školy je pedagogickým pracovníkem, který podle **Zákona 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících** musí splňovat tyto předpoklady: musí být plně způsobilá k právním úkonům, být bezúhonná, zdravotně způsobilá, má prokázat znalost českého jazyka a musí mít odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost. Tu získá vysokoškolským, vyšším odborným nebo středním vzděláním s maturitní zkouškou zaměřeným na předškolní pedagogiku.

Jestliže učitelka pracuje v mateřské škole pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci vzděláním zaměřeným na speciální pedagogiku.

Osobnost učitelky má ve výchovné a vzdělávací práci rozhodující úlohu. Hlavní jsou charakterové a morální vlastnosti a řídicí schopnosti.

Předností Rámcového vzdělávacího programu je jeho otevřenost počítající s kreativitou učitelek. Tímto ale na ně klade vysoké nároky. Je třeba, aby učitelka zvládla všechny teoretické znalosti věkových zvláštností předškolních dětí a současně i veškeré metodické postupy edukativních činností. Teprve pak může dobře vést dlouhodobé aktivity v MŠ a individuální práci s dětmi. Úspěšnost edukativního procesu závisí zejména na vstřícné osobnosti učitelky. Její empatie, schopnost improvizovat, láska k dětem, schopnost hrát si společně s dětmi jsou důležité předpoklady. Bez nich by ani dokonale zvládnutá teorie neumožnila vést činnosti dětí podle RVP.

Učitelka v mateřské škole by se měla řídit zásadami zdravého životního stylu a poskytovat tak dětem přirozený vzor. Měla by respektovat potřeby dětí, pomáhat v jejich uspokojování, děti nepřetěžovat, respektovat jejich rovnocenné postavení.

Každá učitelka by měla mít jasný a srozumitelný způsob vedení dětí. V jejím pedagogickém stylu se má projevit vstřícnost, podpora, naslouchání, uznání, ocenění dítěte. Je vyloučena manipulace s dítětem, zbytečné organizování dětí, podporování nezdravé soutěživosti dětí.

Ve vztazích mezi učitelkami a dětmi by se měla projevovat vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost, zdvořilost, solidarita a podpora. Je vhodné děti nenásilně orientovat prosociálním směrem, což může být prevencí šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí.

Učitelky mají úzce spolupracovat s rodiči dětí a průběžně spolupracovat se zřizovatelem, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy. Také se kontaktují s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

Jedním z problémů při komunikaci a spolupráci s rodiči dětí může být právě učitelka. Někdy se necítí být dobře připravena na pravidelnou spolupráci s rodiči. Pokud nemá ujasněnu vlastní pozici, může se objevit nejistota v komunikaci právě z její strany. Může mít obavy z oslabování vlastní profesionální pozice. Bariéru tvoří také předsudky a oprávněné pochybnosti o zájmu a vstřícnosti rodičů na základě dosavadní negativní zkušenosti z kontaktů s rodiči. Příprava akcí, prostředí pro rodiče, plánování jejich zapojení do běžných i mimořádných činností je časově náročné a zvětšuje pracovní zatížení učitelek.

Pedagogický sbor, ale také další pracovníci školy spoluvytvářejí klima v mateřské škole. Příznivé klima patří k základním podmínkám úspěšného naplňování pedagogických záměrů a poskytování správného příkladu dětem. Nejvýznamnějším faktorem při tvorbě klimatu je styl vedení školy. Přiměřená náročnost a důvěra ve schopnosti pracovníků školy i lidské pochopení vytváří dobré podmínky pro efektivní práci i udržení kvalitních učitelů ve škole. Důležité je budování dobré pověsti školy zejména kvalitní pedagogickou prací i stálou informovaností veřejnosti o všech činnostech, akcích i úspěších mateřské školy.

Ředitelkou MŠ se může stát podle *Zákona 563/2004 Sb. učitelka MŠ s minimálně tříletou praxí v MŠ , která má vysokoškolské vzdělání* podle požadavků v tomto zákoně uvedených. Ředitelka mateřské školy má vytvářet ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojovat spolupracovníky do řízení mateřské školy, ponechat jim dostatek pravomocí a respektovat jejich názor. Měla by podporovat a motivovat spoluúčast všech členů pedagogického sboru na rozhodování o zásadních otázkách školního programu. Ředitelka školy jasně vymezuje povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků. Pravidelně vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Vede pedagogický sbor jako tým a zve ke spolupráci rodiče.

Ředitelka, popř. i její zástupkyně vedou učitelky tak, aby se chovaly, jednaly a pracovaly profesionálně, znaly a užívaly přiměřené a efektivní metody práce, uvědomovaly si rizika a aby styl jejich práce odpovídal potřebám a zájmům předškolních dětí. Je třeba, aby vytvářely takové podmínky, které by předcházely

vzniku konfliktů, případně se naučily řešit konflikty tak, že jejich vyřešení nese s sebou něco pozitivního, poučného. (Bečvářová 2003, Trnková 2004, Jeřábková 1993, RVP PV 2004, Školský zákon 2004).

1.4 Dílčí závěr.

Rodina je primární, nejvýznamnější skupinou v životě každého jedince. Je to první sociální prostředí, se kterým se dítě setkává. Institucionální předškolní vzdělávání podporuje výchovné působení rodiny, doplňuje je o specifické podněty, rozvíjí je a obohacuje. Stává se tak místem, kde děti získávají především sociální zkušenosti a základní poznatky o životě kolem sebe. Vzhledem k významu předškolního vzdělávání je třeba stále zlepšovat jeho dostupnost a kvalitu. Hlavními podmínkami je vhodné nastavení cílů a obsahu předškolního vzdělávání ve školních, třídních a individuálních vzdělávacích programech, připravenost (pedagogizace) prostředí školy a zvyšování kvalifikace předškolních pedagogů.

2. Vztahy rodiny a mateřské školy.

2.1 Historie vztahů rodina – mateřská škola.

Prvním uceleným učebním programem výchovy dítěte předškolního věku je dílo **J. A. Komenského „Informatorium školy mateřské“**. „*Komenský v něm formuluje výchovné cíle (harmonický rozvoj osobnosti), obsah (soustavu poznatků o přírodě a společnosti) i způsob jejich předávání dětem (hrou). Přestože Komenský mluví o „škole mateřské“, nemyslí skutečnou mateřskou školu, ale mateřskou náruč tehdejší rodiny.*“ (Bečvářová 2003, s. 10).

Na přelomu 18. a 19. století vznikají postupně různé **pečovatelské instituce** (opatrovny, dětské zahrádky a mateřské školky). Důležitým mezníkem je **školský zákon z roku 1869 o povinné školní docházce** a následující **ministerský výnos o mateřských školách a ústavech jim příbuzných (1872)**. Tato směrnice ukládá mateřským školám podporu a doplnění rodinné výchovy. Až do roku 1948 ale zůstávají předškolní instituce zařízením sociálním.

Zákon o jednotné škole z roku 1948 potvrdil pedagogický význam mateřských škol a zařadil je do **školské soustavy**. Mění se i pojetí výchovy: místo rozvoje samostatné osobnosti se objevují ústřední normativy a směr formování uvědomělého občana oddaného socialismu. Edukace je už rozpracována do jednotlivých výchovných složek.

Osnovy pro mateřské školy z roku 1955 jsou upraveny a podrobněji rozpracovány než osnovy předchozí a obsahují také kapitolu s názvem **„Spolupráce mateřské školy s rodinou“**. Následovalo několik dalších osnov výchovné práce pro mateřské školy, jejichž cíle a úkoly byly stále formulovány ideologicky.

Filozofie výchovy v mateřských školách byla vždy ovlivněna aktuální politickou a sociální situací. Po 2. světové válce význam kolektivních předškolních zařízení velmi vzrostl. Ve školkách se uplatňovala **výchova obdobná rodinné výchově**. „Tety“ dohlížely, aby děti byly v dobrých hygienických podmínkách, měly kvalitní stravu a vhodnou spontánní hru v interiéru, na školní zahradě či na vycházce. Hlavním cílem bylo spokojené a zdravé dítě.

Postupně vznikal tlak na mateřské školy ze strany základních škol. Objevily se požadavky, aby děti byly připravovány na školní docházku už v předškolním zařízení. Byly **zavedeny různé výchovy** (hudební, výtvarná, jazyková, pohybová, pracovní, rozumová) a mateřské školy se začaly více podobat škole i s přesnými osnovami a nároky na výkon dětí.

V 80. letech 20. století se objevuje druhá **verze „Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy“**. Podle něj by v mateřských školách neměl převládat školní způsob práce, ale činnosti by měly být co nejbližší prostředí rodinnému. Tento program předpokládá větší spolupráci rodiny a předškolního zařízení. Chce rozšířit vliv školy na rodinu pedagogickou osvětou a poradenstvím.

Vztahy mezi mateřskou školou a rodinou byly v minulém století omezeny spíše jen na jednosměrné předávání informací a poskytování rad učitelkám rodičům.

Společenské změny na konci 90. let se odrazily i v pojetí předškolní výchovy a vzdělávání. Objevuje se požadavek zabezpečit uspokojování přirozených potřeb dítěte a **rozvoj jeho osobnosti ve spolupráci s rodinou**. Mluví se o tom v Bílé knize a postupně i v dalších dokumentech určených školství. Nová koncepce preprimárního vzdělávání klade na učitelky mateřských škol větší nároky na profesní připravenost i vlastní vykonávání profese. Objevuje se kvalitativní posun v profesní dráze od pěstounky přes učitelku mateřské školy až k profesionálnímu předškolnímu pedagogovi. Od něj se očekávají znalosti, schopnosti, osobnostní předpoklady a také se objevily další nové požadavky z oblasti speciální pedagogiky, poradenství, diagnostiky, managementu, informatiky, komunikace.

„Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání“ v České republice klade velký důraz na vztahy školy a rodiny a to na mnoha úrovních. Je to první ucelená a oficiální koncepce vzdělávací politiky. Formuluje pojetí vzdělávání, stanoví jeho základní smysl a cíle. Proces celoživotního vzdělávání je podle zprávy UNESCO založen na **čtyřech pilířích: „učit se poznávat, učit je jednat, učit se spolužit a učit se být...“** a preprimární vzdělávání má v tomto procesu zásadní pozici společně s rodinnou výchovou (Bečvářová 2003, Jeřábková 1993, Bílá kniha 2001, www.msmt.cz).

2.2 Význam mateřské školy v socializaci dítěte.

Socializace označuje proces začleňování jedince do společnosti. Pokud probíhá socializace úspěšně, má jedinec **osvojeny sociální normy, hodnoty, vystupování i sociální role svého okolí**. Primární socializace probíhá v rodině. Normy, které si dítě během této socializace osvojí, bývají stabilní, ale mohou se během života ještě změnit. Sekundární socializace probíhá zhruba od třetího roku života. Připravuje člověka na jeho roli ve společnosti a probíhá nejen v rodině, ale především v kontaktu s vrstevníky, nejčastěji ve škole.

Mateřská škola jako **doplňk rodinné výchovy** v rámci socializace může pomoci vyrovnávat rozdíly, způsobené různým kulturním a sociálním zázemím v rodinách. Stává se místem společného pobytu, her, vzájemného poznávání, získávání kamarádů, rozvoje sebejistoty a důvěry v sebe sama. Zpočátku se děti většinou vůbec neznají. Postupným přebíráním různých rolí, napodobováním, rozvíjením se a včleňováním do skupiny dospějí od činností jednotlivce ke společným aktivitám v rámci skupiny. Předškoláci si postupně pod odborným vedením zvykají na cizí autoritu, nové prostředí, podřízení se určitému rytmu, postupné odpoutávání se od fixace na rodinu. Mateřská škola umožňuje předávání širších poznatků než poskytuje většina rodin. Může pomoci zachytit včas různé problémy.

V preprimárním vzdělávání by ale nemělo jít jen o to, aby se děti přizpůsobily skupině vrstevníků, aby se uměly správně chovat v kolektivu. Důležité je, aby se ještě naučily navazovat vztahy s ostatními na základě tolerance a vzájemného chápání se. Pak se může dobře rozvíjet i jejich **prosociální chování**, tj. pomoc, spolupráce, skutky a činy vykonané ve prospěch druhých, aniž by za to byla očekávána protislužba nebo odměna.

Předškolní zařízení ale mohou mít i negativní vliv na dítě. Některé děti ještě nejsou osobnostně zralé pro dlouhodobější pobyt v kolektivu, pro přijetí cizí autority a odpoutání se od matky. Mohou nastat psychosomatické adaptační problémy, poruchy spánky, poruchy příjmu potravy. Negativní emoce, nepřátelství mezi vrstevníky mohou děti řešit formou úniku (izolace, únik do nemoci) i agresivitou.

Podle programu Národní koncepce rodinné politiky „*je dlouhodobým cílem dosažení většího zapojení rodičů do činnosti předškolních zařízení, aby v případě zájmu mohli participovat na jejich koncepci*“. (Národní koncepce rodinné politiky 2005 s. 35).

Větší spolupráce mateřské školy a rodičů dětí by měla přispět k lepší informovanosti obou stran o potřebách dětí v oblasti jejich výchovy a rodiče by se mohli naučit lépe zvládat některé výchovné problémy. K tomu určitě přispěje i vzdělávání rodičů formou různých odborných přednášek, např. ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Důležitým argumentem pro rozvoj vztahů mateřská škola – rodiče je psychologický pohled. Ten zdůrazňuje, že „*významní lidé ze života dítěte by se měli chovat k němu konzistentně a měly by existovat pozitivní vazby mezi základními prostředím, v nichž se dítě pohybuje, tedy domácím a školním*“ (Rabušicová 2004 s. 15). Měl by se zmenšovat rozdíl obou prostředí. Zvláště děti ze znevýhodněného nebo kulturně jiného prostředí by neměly být žádným způsobem znevýhodňovány ještě v mateřské škole. Tak se posiluje pozitivní rozvoj dítěte i sebevědomí rodičů v péči o své malé dítě.

Během docházky do předškolního zařízení je třeba zapojit rodiče do výchovně vzdělávacího procesu na škole. Zpětnou vazbou jsou pak oni pozitivně ovlivňováni směrem k přijetí a **osvojení zdravého životního stylu**. Je nezbytné už v mateřské škole zabezpečit **informovanost rodičů o postojích školy k prevenci a o oblasti sociálně patologických jevů**. Vhodné je sestavit vlastní **školní preventivní program**, pravidla chování dětí ve třídě, jmenovat **hodnoty a priority školy**.

Výsledkem dobrého společného vedení dětí už od jejich raného dětství by mělo být snižování problémového a patologického chování dětí zejména v době základní školní docházky a později. Jedná se o **primární prevenci**. (Národní koncepce rodinné politiky 2005, Gardošová 2003, Rabušicová 2004).

2.3 Rodičovské role ve vztahu ke škole.

Rodiče tvoří nesourodou skupinu s mnoha zájmy, bývají neorganizováni a rozděleni z pohledu socioekonomického, kulturního a etnického. Tak i jejich postoj ke spolupráci se školou vychází z různých očekávání vůči škole. Se vstupem dítěte do mateřské školy se tak každý rodič ocitá v určité roli ve vztahu ke škole. Jedná se o očekávaný způsob chování, v němž se odráží osobně prožívané aktivity a sociální interakce.

Doc. PhDr. Milada Rabušicová, Ph.D. z Ústavu pedagogických věd FF MU Brno s výzkumným týmem od 90. let sledovala vztahy mezi rodinou a školou (mateřské a základní školy). Výzkum z roku 2003 byl publikován v knize **Škola versus/a rodina**. *„Rodičovské role ve vztahu ke škole jsou rozděleny do čtyř variant. Jedná se o roli klientskou, partnerskou, občanskou a roli rodiče jako problému. Nejčastější byl vztah klientský (82 % ve zkoumaném vzorku), na druhém místě vztah partnerský (38 %), dále rodiče jako problém (22 %) a nejméně častá charakteristika rodičů v roli občanů (18 %).“ (Šedřová 2004 s.41-42).*

Model **rodiče jako klienta – zákazníka** má dva pohledy: učitelé ve škole jsou odborníky na poskytování žádaných služeb a vědí nejlépe, jak dělat svou práci, jak získávat zákazníky a jak o ně pečovat. Druhý pohled vidí rodiče jako odborníky na výchovu vlastních dětí. Ti proto nejlépe vědí, jaké služby školy a jaké přístupy mají požadovat. V tomto zákaznickém modelu závisí postoj školy obvykle na několika podmínkách. Na vnímání rodičů jako nejdůležitějších osob v životě dětí a také na ochotě školy podrobovat svou práci kritice a požadavkům rodičů. Na ně pak musí škola nějak reagovat a také mít schopnost jasně formulovat a obhajovat svou práci.

Možnost svobodného výběru školy a zavedení určité „spotřebitelské kultury“ ve školách má mít za následek i větší spolupráci rodičů se školou, neboť se nabízí možnost ovlivnit kvalitu „kupovaných“ služeb“. Rodiče jako zákazníci si školu vybírají. Přejí si, aby vedení školy vybíralo co nejkvalifikovanější učitele a trvají na tom, že je škola povinna podávat jim informace. Očekávají, že informační tok povede ze školy k nim.

Model **rodiče jako partnera** nabízí rovnoprávný vztah oběma stranám. Jde o vzájemné uznání přínosu pro rozvoj dítěte. V této souvislosti také většina autorů už dnes nehovoří o „rodičovském zapojení“ nebo o „vztazích školy a rodiny“, ale o „partnerství školy a rodiny“.

„Partnerství je vztah, který je symetrický (nenajdeme zde zřetelné projevy dominance či submisivity) a reciproční (je aktivně udržován oběma zangažovanými stranami). Rozlišujeme dva druhy takového vztahu – partnerství výchovné a partnerství sociální“ (Trnková 2004 s. 53). Partnerské vztahy s rodinami dětí patří dnes k nejdůležitějším oblastem řízení a rozvoje mateřských škol. Rodiče mají odpovědnost za výchovu a vzdělávání svých dětí. Školní řád mateřské školy jim určí povinnosti, ale také práva. Hledají se nové podoby a možnosti partnerství rodiny a školy. Předpokladem pro jeho rozvoj je legislativní rámec, který školu zavazuje a rodině umožňuje nové pojetí vzájemných vztahů. Podrobněji je legislativa popsána v další kapitole.

Partnerství výchovné se týká především péče o děti, jejich výchovu a vzdělávání, v partnerství sociálním jde hlavně o rozvoj školy jako instituce a tedy i poskytování kvalitnějších služeb.

Rodič jako **výchovný partner** chápe školu a rodinu jako doplňující se instituce. Požaduje od učitelky informace, ale stejně tak je ochoten je o dítěti poskytovat. Je to předpoklad k navázání kvalitní komunikace.

Rozvoji výchovného partnerství pomáhají zejména takové aktivity, které rodičům umožní nahlédnout a zapojit se do školního života a pomáhat jej utvářet a ovlivňovat. Patří sem různé **aktivity prezentačního charakteru**. Děti pod vedením učitelek předvedou, co se naučily a co jsou schopny zvládnout (besídky, slavnosti, jarmarky aj.). Rodiče jsou zde obvykle jako hosté, někdy i jako pořadatelé či jako drobní dárci, kteří zajistí pohoštění, a odměny pro děti. Další aktivity z oblasti výchovného partnerství jsou **společenské akce s dětmi** (táboráky, drakiády, tvořivé dílny, výlety apod.) či **bez dětí** (odborné přednášky, besedy, školní plesy). Pro všechny zúčastněné je to příležitost strávit spolu příjemně čas a lépe se poznat.

Rodič jako **sociální partner** má větší ambice než jen získávat či poskytovat informace. Jeho cílem je ovlivňovat dění ve škole. Předpokladem je informovanost, která se netýká jen jeho dítěte, ale celé školy. Na základě získaných informací tento typ rodiče pak formuluje své představy a požadavky škole a také školu podporuje.

Partnerství sociální, tedy vztah rodiny a školy, který má vliv na rozvoj školy jako instituce, můžeme sledovat obvykle v podobě školních rad, komisí a sdružení. Rodiče vlastní aktivitou mohou ovlivňovat podobu, kvalitu a podmínky činností ve škole. Podle školského zákona zákonní zástupci dětí mají právo být členy školské rady, ale stejný zákon mateřským školám povinnost zřizovat školskou radu neukládá.

V tomto případě jde ze strany mateřské školy o vstřícnost. V pravomoci takové rady je pak spolupráce na přípravě činností školy kontrola hospodaření, koncepce a chodu školy.

Nejen školská rada, ale i ostatní rodiče by měli mít možnost ovlivňovat činnosti školy a podílet se na jejich hodnocení. Hodnocení rodiči se stává důležitou zpětnou vazbou pro školu. Prostředků k získání této zpětné vazby je dost. Patří k nim např. neformální rozhovory při každodenních či příležitostných setkáváních s rodiči dětí, konzultační hodiny, poradenská služba, dotazník, vhodně umístěná krabice na písemné připomínky rodičů.

Partnerství mezi rodiči a školou je spíše ideálem než běžnou skutečností. Je otázkou, zda vůbec v dnešní době stojí obě instituce skutečně o partnerství, zda rodičům zbývá ještě čas a energie na tyto aktivity.

Při budování partnerských vztahů se doporučuje postupovat podle těchto bodů:

1. **Informování** – rodiče mají vědět, jak se dítěti v mateřské škole daří, jak se škola rozvíjí, jaké škola používá prostředky edukace.
2. **Vysvětlování** – rodiče by měli rozumět tomu, co se ve škole děje, jakými metodami jsou jejich děti vedeny a proč.
3. **Pozorování** - rodiče by měli dostat možnost nahlédnout do skutečného života školy.
4. **Participace** – rodiče by měli dostat příležitost skutečně pomáhat pedagogům při organizování akcí, zajištění různého materiálu, pomůcek apod.
5. **Rozhodování** – s rostoucí znalostí školy a jejího vnitřního života by měli rodiče mít příležitost zapojit se do procesu rozhodování o škole, jejím kurikulu a rozvoji (Trnková 2004 s. 53 in Bull 1989).

Role **rodiče jako občana** ve vztahu ke škole je vymezen jako typický vztah mezi občanem a státní institucí. Od školy požaduje, aby byla s dalšími částmi této sítě v kontaktu (základní škola, místní úřad atd.) Rodiče jako občané aktivně uplatňují svá práva vůči škole na základě legislativy a často vyvíjejí různé dobrovolné aktivity. Rodiče jako občané se zajímají o školu i po skončení docházky jejich dítěte. V roli rodič – občan se prolínají i předchozí dvě role.

Role **rodič jako problém** rozlišuje rodiče ve třech skupinách. První skupinu tvoří **rodiče „nezávislí“**. Tito se snaží udržovat se školami svých dětí minimální kontakty. S učiteli komunikují pouze zřídka. Hodnoty rodiny mohou být jiné, než

hodnoty předávané školou. Proto necítí potřebu se školou spolupracovat, i když ji tolerují. Dělají vše pro blaho svého dítěte a rozvoj jeho individuality podle svých vlastních představ. Často hledají další možnosti jeho rozvoje. Takový rodič od školy očekává, že jej nebude zahlcovat zbytečnou komunikací.

Druhou skupinu rodičů jako problém jsou **rodiče „špatní“**. Zpravidla neprojevují zájem o výchovu a vzdělávání svých dětí a děti nepodporují. Nezajímají se o způsoby práce ve škole a její pedagogickou koncepci. Názory školy neakceptují, nepodporují, někdy ignorují. Může se jednat o rodiny žijící na okraji společnosti, o rodiče, kteří mají svůj vlastní problém (alkohol, nemoc, workholici apod.) i rodiny z jiné kultury. Tito rodiče obvykle neplní své povinnosti ani uvnitř rodiny. Jako špatný rodič ale může být označen i ten, kterému chybí potřebné sociální kompetence (ostýchá se zeptat, nedává najevo svůj zájem).

Problémem z hlediska školy může být i třetí skupina - **rodiče „snaživí“**. Ti se naopak snaží komunikovat, účastní se různých setkání, dávají najevo podporu škole. Učitelé se mohou cítit těmito rodiči ohroženi. Rodiče po nich požadují jasné zprávy o pokroku dětí, formulace vlastního pedagogického přístupu, poradenství ve výchově a vzdělávání. Zdrojem potíží s těmito rodiči je i časová náročnost takové komunikace. (Šed'ová 2004 s. 33 – 50, Trnková 2004 s. 52 - 68).

2.4 Způsoby komunikace s rodiči.

Komunikace je proces předávání informací mezi lidmi a patří k projevům sociální interakce. Výraz komunikace pochází z latinského jazyka. V latině *communicare* znamená *communem raddere* – učinit společným. To znamená, že si navzájem slovně i beze slov sdělujeme informace, postoje, emoce, své sebepojetí. V otevřených vztazích mezi školou a rodičem by mělo jít především o **komunikaci sociální a pedagogickou**.

„Nelze nekomunikovat.“ „První krok ke zlepšení vlastní komunikace s vnějším světem spočívá v tom, že se musíme naučit nahlížet na odlišnost vnímání jako na danou věc a skutečně ji přijmout“. *„Když dva lidé vidí totéž, ještě to zdaleka neznamená, že také vnímají totéž“.* Tyto citáty psychologa Paula Watzlawicka znamenají, že realita

může být vnímána mnoha různými způsoby. Každý člověk vnímá jinak. Odlišnost vnímání způsobuje např. náš původ, kultura, zkušenosti, které jsme nasbírali, naše představy o hodnotách, soudy a předsudky, naše názory.

Na základě dobře fungující komunikace je možné rozvíjet i kvalitní vztahy školy a rodiny. Obě instituce mají jistá očekávání ve vztahu k druhé straně. Pohledy obou stran na to, jak by měla komunikace probíhat a jakou by měla mít podobu, se mohou lišit.

Škola by měla dbát na to, že informovanost rodičů je základem pro vzájemnou komunikaci a spolupráci. Rozhovory, které vedou pedagogové s rodiči, musí být srozumitelné a vysvětlující vše, co se ve škole děje. Pro mateřskou školu to znamená především jasně a srozumitelně vymezit odpovědnost, práva a povinnosti všech aktérů ve veřejně přístupném dokumentu – **školním řádu**. Dále musí mateřská škola zveřejňovat a rodičům ke konzultaci předkládat své **koncepční záměry i výchovně-vzdělávací program**, umožňovat jim spoluúčast na činnostech školy včetně zpracování obsahu vzdělávacích programů – školního, třídního a individuálního. Je třeba rodičům představit, co znamená Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Rodič musí být informován, jakým způsobem bude jeho dítě vzděláváno, co se po něm bude vyžadovat a jak si škola představuje komunikaci a spolupráci s rodiči. Učitelky zvou rodiče do třídy, předvedou pomůcky, činnosti s dětmi a kvalitní práci si mohou rodiče získat.

Komunikaci učitelek s rodiči umožňují a rozvíjí aktivity školy popsané v předchozím článku (prezentační, společenské, hodnotící). Tyto aktivity se dále “*dělí na pravidelné, občasné a spíše nerealizované*“ (Šed'ová, Čiháček 2004, s.72).

K **pravidelným** komunikačním aktivitám v mateřské škole patří **nástěnky** a **krátké rozhovory učitelek s rodiči** při předávání dětí. Jsou založeny na každodenním příchodu rodičů do školy. Do této skupiny se řadí také **podávání informací rodičům** na začátku školního roku, **ukázky prací dětí, třídní schůzky, možnost rodičů účastnit se denního či příležitostného programu dětí, webové stránky školy, informace e-mailovou poštou, půjčování odborné literatury rodičům**, někdy se sem řadí i společenské a prezentační akce, které mohou patřit na některých školách spíše do druhé skupiny.

K **občasným** aktivitám počítáme školní **časopisy, zpravodaje, informační letáky, ankety pro rodiče, odborné přednášky, dny otevřených dveří, pomoc při**

organizaci akcí pro děti, sponzorství. Mezi spíše nerealizované můžeme zařadit videozáznamy, nahrávky.

„Popsané rodičovské role zahrnují několik komunikačních kritérií. Těmi nejnápadnějšími jsou četnost komunikace (nejčastější je komunikace při partnerském vztahu), směr komunikace (žádoucí je obousměrná komunikace), počet aktérů (v případě vztahů škola – rodina vždy dvě skupiny s různým počtem účastníků), povaha komunikačních vztahů“ (vztah symetrický, tzn., že chování aktérů komunikace je podobné, navzájem se zrcadlí nebo vztah komplementární, tzn., že se partneři vzájemně doplňují – dominance, submise). (Šed'ová, Čiháček 2004, s.79).

Dobrým komunikačním kanálem se může stát **internetová prezentace školy**. Webové stránky mohou dobře sloužit jako komunikace škola – rodina, ale i jako typ marketingové a masové komunikace.

Internetová prezentace svědčí o míře otevřenosti školy. Podstatná je tvorba obsahu prezentace a jeho aktuálnost. Internetové prezentace jako další možný způsob komunikace školy s okolím, odráží i způsob komunikace mezi lidmi v komunitě, ve kterém se škola nachází. Se vzrůstající počítačovou gramotností populace postupně přestává být možné přistupovat k tvorbě prezentace jako k nějaké spíše nedůležité a okrajové image školy. Vstřícnost, srozumitelnost a obsažnost internetové stránky školy se postupně stává jedním z kritérií, které rodiče mohou brát v potaz při volbě mateřské školy pro své dítě.

U **webových stránek** můžeme mluvit o několika směrech komunikace. Krajním případem v kategorii směr komunikace je **typ uzavřený** - tomto případě nezískáme z prezentace žádný druh možného kontaktu na kohokoliv ze školy (e-mail, telefonní číslo, jméno kontaktní osoby ve škole, ředitele apod.). **Typ omezený** nám nabízí pouze e-mail či telefonní číslo na školu bez uvedení kontaktní osoby. Pravděpodobně nejčastějším typem je částečně adresný typ, kdy v internetové prezentaci školy zjistíme e-mail nebo číslo na ředitele, jeho zástupce, některé učitele, jídelnu. Dalším typem je **typ adresný**, který nám umožňuje zkontaktovat téměř všechny osoby na škole. Nejpropracovanější typem je v kategorii směr komunikace **typ interaktivní**. Uživatel může komunikovat se školou přímo na webových stránkách díky funkčním rubrikám Kniha hostů, Návštěvní kniha apod. které tento oboustranný způsob komunikace umožňují.

Internetové stránky by měly být pravidelně aktualizované, udržované jako celek, poskytující jejich uživatelům věrohodné a aktuální informace. Informace se vztahují přímo k jednotlivým sekcím prezentace a jejich obsahu.

Historie by měla být úvodní kategorií, která obsahuje údaje o vzniku školy, jejím vývoji, dále priority školy (na co škola klade důraz při výchově a vzdělávání dětí, co děti jejím navštěvováním získají). **Organizace** obsahuje informace o vnitřním provozu školy, (terminál školního roku, úřední hodiny, jídelníček, organizace dne dětí aj. Kategorie **Dokumenty** poskytne uživatelům informace o školním řádu a jiných předpisech týkajících se provozu školy: školský zákon, vyhlášky, právní úpravy chodu školy. Někdy jsou obsahem i **odborné informace** – pedagogicko-psychologické rady, různé návody, pomůcky. Patří sem i konkrétní dokumenty vypovídající o výchovné a vzdělávací činnosti školy (zprávy o vnitřní a vnější evaluaci, rozpočet školy, plány a vize školy). Obvyklým obsahem jsou především výroční zprávy školy a inspekční zprávy. **Aktuality** (novinky) informují o změnách. V části **Zaměstnanci** zjistíme informace o osobách, které se podílejí na chodu školy. (učitelský sbor, provozní pracovníci) a navazuje na rubriku **Kontakty** (nejčastěji vedení školy). **Akce a aktivity** zahrnuje informace o školních a mimoškolních aktivitách dětí (nadstandardní aktivity, kroužky,..) a dalších akcích pořádaných školou (výlety, exkurze, přednášky...). **Fotogalerie** nabízí fotografickou dokumentaci z různých akcí a aktivit školy.

Každou z těchto uvedených kategorií při hodnocení internetové prezentace nelze brát izolovaně, ale je potřeba chápat jejich celkový kontext. Tak nám škola poskytne obraz o sobě. Při hodnocení internetových prezentací zohledňujeme jejich použitelnost, důvěryhodnost, atraktivitu.

Jednou z inovativních strategií, které školy v současnosti rozvíjejí, je tzv. **marketingová komunikace**, tedy komunikace zaměřená na zákazníka, realizovaná různými formami – **webovými stránkami, prezentací v místních novinách a zpravodajích, organizováním a účastí na veřejných oslavách**. Současný systém financování škol je založen na počtu dětí. Každá škola se tedy snaží získat si jich co největší počet. Rodič je vnímán jako potenciální klient, protože právě on rozhoduje o tom, kde bude jeho dítě. „*Podstatou marketingové komunikace je vytvářet příznivou image školy a zajišťovat si pevnou pozici v obci či regionu.*“ (Šed'ová, Čiháček 2004, s. 81).

„*Obecnými cíli marketingové komunikace jsou: informování, přesvědčování, připomínání.*“ (Šed'ová, Čiháček 2004, s. 81 in Eger 2001, s. 17)

Znamená to, že škola musí zákazníka – rodiče informovat o kvalitě produktu a služby (vzdělávacího programu, práce učitelek). Pak musí klienta přesvědčit a získat tak nové děti k zápisu do mateřské školy. Nabízenou službu dále musí průběžně připomínat, nejlépe různými aktivitami pro veřejnost a rodiče.. (Šedřová, Čiháček 2004, Mareš, Lukas, Ježek, Chalupníček 2005, www.msmt.cz).

2.5 Dílčí závěr.

České školství přijalo novou koncepci edukace, kterou představila tzv. Bílá kniha. Podle ní byl vypracován Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který klade důraz na osobnostní a sociální rozvoj dětí a na otevřenou a partnerskou komunikaci pedagogů s dětmi a jejich rodiči.

Předškolní zařízení zasahuje významným způsobem do výchovy dětí. Jeho předností je odborné vedení dětí a cílevědomé vytváření vhodných podmínek pro jejich rozvoj a vzdělávání. V mateřské škole se dítě, často poprvé ve svém životě, setkává s přímým působením norem a hodnot platných v okolním světě. K tomu přispívá dobré školní klima, založené na kvalitní práci učitelského sboru s otevřeným vztahem k veřejnosti, zejména k rodičům předškolních dětí. Rodiče se mohou stát partnery v řešení společných problémů, mohou mít možnost ovlivňovat práci třídy i školy, zapojovat se do činností školy.

3. Spolupráce rodiny a mateřské školy.

3.1 Legislativní základ spolupráce rodiny a mateřské školy.

V posledních letech se změnil pohled na vztahy mezi školou a rodiči žáků. Zatímco dříve byli rodiče v české škole vnímáni spíše jako cizorodý prvek, „*dnes se hovoří o rodičích jako partnerech, spolupracovnících, klientech a dokonce občanech, kteří mohou být aktivními účastníky života školy jako veřejné instituce.*“ (Rabušicová 2004 s. 5).

Zákon o rodině přikládá rozhodující úlohu ve výchově dětí rodičům: „*Rozhodující úlohu ve výchově dětí mají rodiče*“ (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, § 32. odstavec 1). Tuto skutečnost reflektuje také školský zákon.

Vztah rodičů a školy je reflektován také **Bílou knihou**. Bílá kniha -Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vznikl na základě usnesení vlády České republiky 1999, která v něm, v návaznosti na programové prohlášení z července 1998, schválila hlavní cíle vzdělávání. Obecně Bílá kniha klade velký důraz na spolupráci, aktivitu ve vztazích mezi rodiči a školami a to v obou směrech a na mnoha úrovních.

Od 1.ledna 2005 vstupuje v platnost **školský zákon č. 561/2004 Sb.** o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Opatřením ministryně školství vstupuje dnem 1. 3. 2005 v platnost **Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání** (RVP PV 2004). Tento dokument se stává pro předškolní vzdělávání závazným a nahrazuje dosud doporučený Rámcový program pro předškolní vzdělávání (RVP PV 2001). Mateřské školy jsou vázány povinností vytvořit (dotvořit) svůj ŠVP a pracovat podle něho **od 1. 9. 2007**.

Zákonní zástupci předškolních dětí **podle školského zákona § 21 mají právo** na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání svého dítěte, volit a být voleni do školské rady, vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání. Mají právo na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle tohoto zákona.

Podle **školského zákona mají také povinnosti**: dodržovat školní a vnitřní řád, předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni, plnit

pokyny pedagogických pracovníků školy vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem. Zákonní zástupci dětí jsou povinni na vyzvání ředitele školy se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se dítěte, informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh docházky, bezpečnost dítěte. Zákonní zástupci dítěte mají být včas informováni o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte.

Edukace v mateřské škole se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Pedagogický sbor má pracovat jako tým a ke spolupráci zvat rodiče dětí. Podle RVP RV vydává ředitel školy **školní vzdělávací program (ŠVP)**, který zveřejní na přístupném místě ve škole; stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání. Stanoví v něm podmínky přijímání dětí, průběhu a ukončování docházky, včetně podmínek pro edukaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek, podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví v průběhu edukace. Do ŠVP může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy. Se školním vzdělávacím programem by měli být seznamováni rodiče dětí, popř. by tento program (nebo některé jeho části) měl být s rodiči projednáván. ŠVP by měl obsahovat i popis podmínek spoluúčasti rodičů na chodu a řízení mateřské školy.

O spolupráci rodiny a školy se hovoří také v nezávazném dokumentu - **Národní koncepce rodinné politiky**, kterou vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2005. Schválený dokument je prvním materiálem svého druhu a jeho cílem je posílit pozici rodiny v české společnosti, vytvořit příznivější společenské klima i podmínky pro rodinu a umožnit lidem sloučení profesních a rodičovských rolí. Národní koncepce rodinné politiky vychází z Národní zprávy o rodině, kterou vláda schválila v roce 2004. (Školský zákon 2004, RVP PV 2004, Bílá kniha 2001, Národní koncepce rodinné politiky 2005, www.msmt.cz).

3.2 Formy spolupráce školy a rodiny

Existují různé důvody na straně rodiny, proč se angažovat do školního dění. „*Patří mezi ně zvyšování školní úspěšnosti dětí, vzdělávání samotných rodičů, komunikace ve smyslu vědět, co se děje ve škole, vliv na školu, podpora školy a naopak podpora rodičům ze strany školy (Rabušicová 2004 s. 10 in Parents 1997).* Dále také *“možnost sblížení rodičů s podobnými výchovnými a vzdělávacími potřebami a napojení rodin na další komunitní zdroje“ (Rabušicová 2004 s. 10 in Payne 1997).*

Důležité je umožnit rodičům, aby se **seznámili s prostředím třídy, školy**, se **vzdělávacím programem a jeho metodikou** ještě předtím, než dítě začne mateřskou školu navštěvovat. **Rodičovská setkání** je třeba připravit s cílem umožnit rodiči vyzkoušet si systém práce, jímž bude vedeno jeho dítě. Tak mají rodiče možnost ujasnit si vzniklé otázky a nejasnosti, prodiskutovat své dotazy s učitelkami.

Těchto setkání je vhodné využít také ke **sběru základních dat o dítěti**. Učitelky požádají rodiče, aby informace o dítěti zaznamenali do předem připravených archů, jež se stávají součástí **osobního spisu dítěte**. Při prvním setkání společně s rodiči vznikají i pravidla pro vzájemnou spolupráci, **rodiče se seznámí s očekáváními a požadavky**, které vůči nim škola má. A naopak – škola zjistí **očekávání ze strany rodičů**.

Pracovní vytížení rodičů, starost o chod domácnosti a plnění mnoha dalších povinností nechává rodičům jen velmi málo volného času. Proto jsou neformální příležitosti (např. příchod a odchod dítěte z mateřské školy) velmi cenné. Pokud některý z rodičů doprovází ráno své dítě do školy, učitelky by měly být k dispozici.

Telefonické rozhovory, stejně tak jako **sms a e-mailové zprávy** se využívají pro spolupráci s rodiči zejména v situacích, které si vyžadují rychlé řešení. Někteří rodiče vzhledem ke svému pracovnímu vytížení mohou volit tuto alternativu jako standardní, protože se nemohou na aktivitách ve třídě podílet.

Kontakty mezi školou a rodinou, resp. učitelkami a rodiči se realizují systémem vzájemné komunikace různými formami. Dochází při tom ke **kontaktu přímému** (tváří v tvář) a patří sem setkání při předávání dítěte, účast na třídních schůzkách, konzultacích o dítěti, účast rodičů na besídkách, slavnostech, přítomnost rodičů ve třídě či pomoc rodičů při školních činnostech. K **nepřímým formám** spolupráce patří spíše písemné formy, telefonování, pomoc a podpora činnosti školy (zajištění pohostění,

propagace, sponzorství), sledování akcí, webových stránek podíl na evaluaci, účast na odborných přednáškách, apod.). Učitelky i rodiče jsou různí a každému vyhovují různé formy spolupráce.

Konkrétně můžeme vymezit tyto formy spolupráce školy s rodinou:

- 1. osobní kontakt školy/učitelky s rodinou** : seznámení se s prostředím třídy, školy, ŠVP (před nástupem dítěte do školy, denní rozhovor při předávání dítěte, třídní schůzky, konzultace o dítěti, telefonický kontakt,
- 2. písemné formy spolupráce školy/učitelky s rodinou:** záznamy o dítěti, nástěnky, webové stránky, elektronická pošta, sms zprávy, zápisníky dětí, dotazníky, poradenství, kontakty na odborníky, půjčování odborné literatury,
- 3. rodiče ve třídě:** účast rodičů při řízených i neřízených činnostech, účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí, aktivní zapojení rodičů (ukázka vlastní práce, organizace besedy apod.),
- 4. účast rodičů na akcích pořádaných školou** : účast a pomoc na výletech, slavnostech, vystoupeních, účast na odborných besedách, přednáškách, zajištění exkurze apod.
- 5. pomoc škole a podpora činnosti školy:** práce ve školské radě, rodičovské radě, sponzorství, drobné opravy, brigády (na školní zahradě, při malování apod.).

(Gardošová 2003, Bečvářová 2003, Šed'ová, Čiháček 2004, www.msmt.cz).

3.3 Přechod dítěte z rodiny do mateřské školy.

Nástup dítěte do mateřské školy znamená vždy velkou změnu v jeho životě. Vstupem do školy se dítě ocitá v novém prostředí, novém společenství a setkává se s jinými normami a povinnostmi, než na jaké bylo zvyklé doma. Hlavně ale není dosažitelná matka tehdy, když ji dítě potřebuje. Vstup dítěte do mateřské školy se tedy nesmí podceňovat, protože může vážně ovlivnit jeho chování, ale i jeho pozdější celkový vývoj.

Bez velkých problémů bude přechod z rodiny do mateřské školy snášet dítě, které bylo na tuto situaci připravováno a pozitivně na ni naladěno. Možnost postupné adaptace nově příchozích dětí na prostředí mateřské školy je jednou z podmínek vymezených a charakterizovaných v RVP PV. Mateřské školy by proto měly ve svém školním kurikulu tuto problematiku vzít v úvahu. Lze např. vytvořit **program postupné adaptace dítěte**, v němž budou specifikovány konkrétní možnosti školy, záměry školy ve vztahu k problematice, metody a prostředky realizace těchto záměrů.

K důležitým opatřením, která mohou přispět k minimalizaci adaptačních potíží patří zejména **pravidelná odpoledne pro děti a jejich maminky** na mateřské dovolené např. jedenkrát týdně. Tato odpoledne umožní dětem seznámit se s prostředím mateřské školy, postupně si zvyknout na jiné dospělé osoby a přítomnost dětí obdobného věku. Při této aktivitě je potřebná přítomnost pedagožky, která zajišťuje dohled a věnuje svou péči dětem. Současně reaguje na dotazy rodičů, popř. zprostředkovává kontakt s ředitelkou školy.

Dále je vhodné **postupné zvykání dětí s účastí dospělé osoby blízké dítěti**. Už při první návštěvě mateřské školy, (důvodem je umístění dítěte v zařízení), je vhodné rodičům nabídnout možnost opakované návštěvy MŠ s dítětem a jejich setrvání ve třídě v dopoledních hodinách. Dítě se tak seznámí s různými aktivitami ve třídě (volná hra i řízené činnosti, pobyt venku apod.).

Při první návštěvě mateřské školy může škola poskytnout rodičům základní informace o škole nejen ústní formou.

Tuto funkci plní dobře **informační letáček**, který by měl obsahovat tyto informace:

- adresa a název mateřské školy, telefonní čísla, emailová adresa, odkaz na internetové stránky MŠ, kontakt na ředitelku školy
- provoz mateřské školy a jednotlivých tříd
- denní režim s rámcovým časovým rozmezím
- doporučení rodičům týkající se oděvu dítěte a jeho doplňků
- popis osobních věcí, které bude dítě v mateřské škole potřebovat
- aktivity mateřské školy, které mohou rodiče využívat

Setkání s rodiči nově přijímaných dětí je vhodné zařadit na závěr předcházejícího školního roku. Rodiče tak mají možnost s dostatečným předstihem reagovat na požadavky a doporučení školy. Náplní této schůzky je podrobné informování rodičů o provozu mateřské školy a jednotlivých tříd, o denním řádu a školním stravování, finančním zajištění docházky dítěte, režimu odhlašování dětí,

aktivit MŠ. Důležitá jsou doporučení týkající se adaptace dětí, jejich vybavení vhodným oblečením a obutím atd. Součástí této schůzky může být i **návštěva psychologa**, který informuje o vývoji dítěte předškolního věku. Může upozornit rodiče na úskalí přechodu dítěte do prostředí mateřské školy a doporučit postup k minimalizaci adaptačních problémů. V závěru schůzky by měl být prostor pro dotazy rodičů

Důležitá je profesionální úroveň v oblasti **odborných znalostí učitelek** i využití jejich dlouholetých zkušeností. Vhodným doplněním je **nabídka odborné literatury**. Navázání dobrého partnerského vztahu s rodinou dítěte a získání její důvěry je základní podmínkou dobré spolupráce. Během prvních setkání a pobytu maminky s dítětem v mateřské škole mohou učitelky získat potřebné informace o dítěti, jeho vývoji a zdravotním stavu.

V prvním týdnu školního roku je nejlepším řešením **přítomnost obou učitelek ve třídě** už od ranních hodin. Zkušenosti ukazují, že děti hůře přijímají osobu, která k nim přichází během dne a preferují učitelku, na niž si už částečně zvykly v průběhu ranních hodin.

Citlivé přijetí, klidné vystupování, tolerance a **empatický přístup** je základem pro získání důvěry dítěte

Realizace těchto požadavků je postavena na týmové spolupráci všech pedagogů mateřské školy a předpokládá jejich osobní zaujetí, orientaci na potřeby dítěte, dobrou znalost problematiky. Odměnou pro všechny pedagogy mohou být minimální adaptační problémy nově nastupujících dětí a navázání dobrého vztahu s jejich rodinami. (Gardošová 2003, Šulová 2004, www.msmt.cz).

3.4 Spolupráce rodičů při integraci dítěte v mateřské škole.

Integrace dítěte v mateřské škole znamená začlenění dítěte s určitým handicapem do běžné třídy mateřské školy. Rozhodujícím faktem pro zařazení dítěte je **odborná psychologická a speciálně pedagogická diagnostika** prováděná **pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP)** či **speciálně-pedagogickým centrem (SPC)**. Dítě po doporučení těchto institucí zůstává v běžné třídě mezi svými vrstevníky a má zpracován **individuální vzdělávací plán (IVP)**.

IVP pro dítě připravuje obvykle třídní učitelka. Podle něj pracuje učitelka s dítětem denně 20 minut podle jeho schopností a tempa. Do přípravy IVP jsou zapojeni také rodiče. Jsou seznámeni se stávající situací a perspektivou dítěte a stávají se spoluodpovědnými za výsledky jeho práce. IVP je úřední dokument, na jehož podkladě si škola může každoročně zažádat o navýšení finančních prostředků na dítě (na krajském úřadě, odbor školství). Proto by měl IVP splňovat určité předpoklady a obsahovat určité informace podle platné legislativy.

Podle školského zákona § 16 je dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

RVP PV staví na respektování individuálních potřeb a možností dítěte. Z toho důvodu je RVP PV základním východiskem i pro přípravu vzdělávacích programů pro děti se speciálními potřebami, ať už jsou tyto děti vzdělávány v běžné mateřské škole (integrované vzdělávání) či ve speciální mateřské škole s upraveným vzdělávacím programem (segregované vzdělávání).

Rodičovství s handicapovaným dítětem přináší problémy, které ostatní rodiče neznají. Někdy může přítomnost dítěte s problémem narušit harmonické vztahy v rodině a vyvolat napětí mezi členy rodiny. Rodiče se často musí přizpůsobit doporučení poradenských pracovišť (pedagogicko psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum), která škola je pro dítě celkově nejvhodnější. Předškolní pedagog by měl být vzdělán v oblasti speciální pedagogiky. (Bečvářová 2003, Gardošová 2003, Jeřábková 1993, Školský zákon 2004).

3.5 Spolupráce s rodiči při stanovení školní zralosti dítěte.

Školní zralost je schopnost dítěte přizpůsobit se nárokům, které na ně klade základní škola. Je to takový **stav tělesného a psychosociálního vývoje**, kdy je dítě připraveno fyzicky i psychicky pro požadovaný výkon ve škole a kdy samo zažívá pocit uspokojení ze zvládnání zadaných úkolů. **K 31. 8. má mít dítě 6 let.** Za nezralé můžeme označit děti s dílčím oslabením ve vývoji některých psychických funkcí a schopností.

Současná společnost vyžaduje stále vyšší nároky na vzdělání, což je patrné i v nižších třídách základní školy. Ne všechny děti však do školy nastupují s dobrými předpoklady pro její úspěšné zvládnání. Existuje řada faktorů, které příznivě nebo naopak nepříznivě ovlivňují školní úspěšnost.

V souvislosti s novým školským zákonem (zákon č. 561/2004 Sb., §37) je od **1. 1. 2005 rodič povinen** při podávání žádosti o odklad školní docházky přiložit k této žádosti **doporučení k odkladu jak od školského poradenského zařízení** (tedy pedagogicko-psychologické poradny) tak současně i od **ošetřujícího lékaře dítěte**. Takto doloženou žádost o odklad školní docházky podává rodič dítěte písemně řediteli základní školy, do níž je dítě zapisováno. Podle platné legislativy mohou v pedagogicko-psychologické poradně (PPP) přijmout žádost o vyšetření dítěte pouze od jeho zákonného zástupce (rodiče). Žádost o vyšetření školní zralosti dítěte může zprostředkovat mateřská škola. Učitelka v MŠ vyplní dotazník o dítěti, který MŠ zašle do PPP spolu s přílohou – tj. „žádostí rodiče o vyšetření dítěte“, který rodič podepíše v MŠ. Zodpovědné vyplnění dotazníku učitelkami v MŠ a jeho zaslání (spolu se žádostí rodičů) je velmi důležité a v PPP poslouží jako kvalifikovaný popis předností i potíží dítěte.

Odklad bývá odborníky doporučován tehdy, když se předpokládá, že dílčí nedostatky jednotlivých schopností se během jednoho roku upraví tak, že bude dítěti ulehčen následný nástup do 1. třídy ZŠ. Tyto schopnosti se většinou ale neupraví samy, a je tudíž třeba, aby rodiče nebo odborník po dobu odložené školní docházky s dítětem cíleně pracovali a podporovali rozvoj nevyzrálých schopností.

Rodič by měl vědět, z jakého důvodu je jeho dítěti doporučován nástup do školy o jeden rok později. To mu nejlépe sdělí psychologové a speciální pedagogové, kteří mají s danou problematikou dlouholeté zkušenosti. Navrhnou, jak s dítětem následně

doma i v mateřské škole pracovat, jak jednotlivé schopnosti rozvíjet a posilovat. Pro rodiče je velmi vhodné, aby měli možnost vidět své dítě při práci pod vedením pedagoga. Tak uvidí, v čem je úspěšné nebo naopak co mu nejde. Mají možnost srovnání s jinými dětmi. Pro práci doma mohou rodiče dostávat jednoduchá cvičení. (Bečvářová 2003, Gardošová 2003, Školský zákon 2004, www.msmt.cz).

3.6 Dílčí závěr.

Donedávna byl význam předškolní výchovy nedoceněný a opomíjený. Převládal názor, že opravdové vzdělávání začíná až na základní škole a učitelky v mateřských školách na děti spíš jen dohlížejí, hrají si s nimi a trošku je vychovávají. Bílá kniha vnesla nový pohled na předškolní období a nový školský zákon společně s Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání potvrdily důležitost preprimárního vzdělávání. Tyto dokumenty obsahují současně i povinnost škol spolupracovat s rodiči dětí. Rodina a mateřská škola jsou vnímány jako partneři, kteří se doplňují. Moderní pedagogika zdůrazňuje, že rodina je prvotní, nezastupitelná. Mateřská škola má rodinnou výchovu doplňovat a být otevřená rodičovské veřejnosti. Měla by pomáhat všude tam, kde rodina potřebuje: Má poskytovat informace, konzultace, doporučovat literaturu, odborníky, řešit chod a činnosti školy společně s rodiči.

4. Mateřská škola a rodiče

4.1 Šetření v mateřské škole – charakteristika školy.

Průzkumné šetření bylo zaměřeno na spolupráci mateřské školy s rodinami předškolních dětí. Vybrána byla dvoutrídni mateřská škola na menší vesnici. Zájem o šetření projevila vedoucí učitelka školy, která do své funkce nastoupila nedávno a velmi usiluje o zlepšení komunikace a vztahů s rodinami dětí. **Cílem šetření bylo zjistit subjektivní zkušenosti a názory všech zúčastněných respondentů.** Získané poznatky byly zpracovány, porovnány a po vyhodnocení posloužily k **objektivnímu hodnocení spolupráce této mateřské školy s rodiči dětí.** Výsledkem tohoto zkoumání pak je sestavení nového optimálního plánu spolupráce mezi školou a rodinou.

Ředitelka ZŠ a MŠ s tímto průzkumem souhlasila a podpořila jej. Také jejím zájmem je zlepšování vztahů školy s rodinami i spolupráci ZŠ a MŠ.

Praktické šetření v mateřské škole proběhlo během měsíce listopadu a začátkem prosince. Ke zjištění požadovaných údajů byl proveden **rozhovor s vedoucí učitelkou mateřské školy, analýza školního dokumentu, dotazníkové šetření mezi učitelkami z mateřské školy a rodiči předškolních dětí a pozorování běžného provozu v mateřské škole v průběhu jednoho dne.** Respondenty dotazníkové metody je možno rozdělit na dvě skupiny: jednu skupinu tvoří **4 pedagogické pracovnice školy.** Druhá skupina je početnější: patří sem **rodiče 46 dětí** navštěvujících toto předškolní zařízení. Dotazníky obsahovaly celkem 17 otázek, z toho 2 otázky otevřené. Hypotézy byly nejdříve **verifikovány** ze strany učitelek, pak rodičů a nakonec potvrzeny či vyvráceny z pohledu obou zúčastněných stran. Výsledky šetření jsou zpracovány přehledně v tabulkách a též graficky. Na základě vyhodnocení a interpretace výsledků je vytvořen konkrétní plán spolupráce mateřské školy s rodiči.

Vybraná mateřská škola je běžnou venkovskou mateřskou školou v Moravskoslezském kraji. Jejím **zřizovatelem je místní obecní úřad** a od 1. 1. 2003 je jako **příspěvková organizace součástí právního subjektu základní školy,** kterou tvoří 4 třídy 1. stupně. Za chod mateřské školy odpovídá **vedoucí učitelka,** která tuto **funkci převzala v červenci 2008.** Do funkce byla vybrána ve výběrovém řízení. Její vzdělání

odpovídá požadavkům – magisterské vzdělání v oblasti předškolní pedagogiky, její praxe je 15letá. Do mateřské školy dojíždí z blízkého města. **Provoz mateřské školy je od 6.30 hodin do 16.00 hodin.** Učitelky pracují ve dvousměnném provozu, střídá se týden ranní směna a týden odpolední směna. **Pracovní doba učitelek je 40 hodin týdně, z toho 31 hodin přímé práce s dětmi, zbytek je práce nepřímá** (příprava, další vzdělávání, akce s rodiči apod.).

Mateřská škola je umístěna v klidné části obce, obklopena přírodou. V těsném sousedství se nachází budova základní školy s přilehlým školním hřištěm. Budova mateřské školy je přízemní s plochou střechou. Postavena byla obcí a svému účelu slouží od roku 1978. Od té doby proběhly jen minimální nutné opravy a budova není v dobrém stavu. Zahrada kolem mateřské školy je velká. Vybavena je několika zastaralými herními prvky (kolotoč ve tvaru zeměkoule, skluzavka, velké pískoviště, dvě prolézačky). V zahradním skladu jsou uloženy hračky na školní zahradu. V budově se nachází dvě prostorné třídy, každá má vlastní šatnu, sociální zařízení a skladovací prostor pro lehátka, lůžkoviny apod. Dále je v budově kuchyň a dvě místnosti sloužící personálu. Vchod pro obě třídy je společný. Obědy se do mateřské školy dovážejí z vedlejší základní školy.

Mateřská škola je **dvoutřídní, děti jsou rozděleny podle věku.** Celkem je ve **školním roce 2008-9 zapsáno 46 dětí.** V 1. třídě je 22 dětí 3-4 letých, ve 2. třídě 24 dětí 5-6 letých. Škola provádí svou činnost v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, řídí se ve své činnosti předpisy MŠMT a obecně platnými předpisy. Podmínky a organizace vzdělávání jsou vyhovující. Prostor třídy je členěn do zón, ve kterých jsou umístěny hračky a materiály pro jednotlivé typy her a činností. Většinu nábytku ovšem tvoří staré nevzhledné skříně a dětský nábytek. V obou třídách jsou nové dětské kuchyňky a kadeřnictví. Hračky a hry jsou v otevřených policích a několika nových umělohmotných kontejnerech. Podlahy v hernách, kde děti odpočívají a hrají si na zemi, jsou pokryty novějšími koberci. Na podlaze pod stolky jsou položena starší linolea. Konzumace jídel probíhá ve třídách. Stravu dětem vydává pracovnice školní jídelny. Pitný režim dětí je zajištěn v průběhu celé provozní doby MŠ. Vestibul, chodby a šatny jsou využívány pro výstavy prací a výrobků dětí.

Ve škole pracují **čtyři kvalifikované pedagogické pracovnice na celý úvazek,** z toho jedna je vedoucí učitelkou. Jedna učitelka je místní a ostatní dojíždějí. Dále v mateřské škole pracuje uklízečka na zkrácený pracovní úvazek a pracovnice školní jídelny, která dětem vydává stravu a uklízí, též na zkrácený pracovní úvazek. Obě jsou

místní. Jednoduché údržbářské práce a drobné opravy zabezpečuje školník ze základní školy. Povinnosti všech pracovníků a jejich kompetence jsou vymezeny pracovními náplněmi, každý má určeny osobní úkoly, které průběžně plní. Mateřská škola nemá vlastní prádelnu. Použité ručníky a povlečení nosí děti domů k oprání.

Ve sborovně je starší funkční počítač s tiskárnou a starší kopírka. Také je zde školní knihovna s knížkami pro učitelky i pro děti.

Současná vedoucí učitelka převzala funkci po vedoucí učitelce, která odešla do starobního důchodu. Podle nové vedoucí učitelky není v mateřské škole vše podle současných požadavků. Podle ní je třeba zajistit větší opravy nevyhovující budovy (výměnu oken, opravu sociálního zařízení, zateplení budovy, doplnit vybavení tříd a školní zahrady podle požadavků hygieny, bezpečnosti i estetiky). Během podzimních měsíců došlo k dohodě se zřizovatelem o opravách, které budou z větší části provedeny v létě 2009, kdy nebude v mateřské škole provoz.

Dále vedoucí učitelka přes prázdninové měsíce analyzovala podmínky v mateřské škole a podle toho přepracovala s ředitelkou školní vzdělávací program pro mateřskou školu, jehož účinnost je plánována na období 3 let s pravidelnou aktualizací na základě evaluací. Původní program byl upraven a byly **doplněny chybějící části: plán spolupráce se zřizovatelem, základní školou a rodiči, plán autoevaluace školy.** Společně s dalšími učitelkami upřesnily **názvy integrovaných bloků** (tj. způsob uspořádání vzdělávacího obsahu ve školním vzdělávacím programu) i **názvy jednotlivých témat.**

V letošním školním roce není v této mateřské škole žádné dítě integrováno. Do školy přijíždí 3x ročně logopedka, se kterou spolupracuje jedna z učitelek jako logopedická asistentka. Ta provádí v mateřské škole depistáž a zajišťuje pravidelnou **logopedickou péči** potřebným dětem skupinově i individuálně. Několik dětí s většími vadami řeči ale dojíždí ke klinické logopedce.

V rámci prevence zubního kazu se v mateřské škole děti seznamují se správnou technikou čištění zubů, starší si čistí zuby po obědě.

Aktuální informace pro rodiče jsou pravidelně podávány na nástěnkách u hlavního vchodu a v šatnách dětí, je nutné jejich pravidelné sledování. Dotazy, připomínky nebo informace o jednotlivých dětech je možno konzultovat s pedagogickým personálem MŠ denně v ranních hodinách při příchodu a v odpoledních hodinách při odchodu dětí, případně telefonicky během dne.

V zájmu zabezpečení klidného provozu MŠ jsou zákonní zástupci povinni

neprodleně hlásit pedagogickému personálu MŠ jakoukoli změnu (změna zdravotního stavu dítěte, změna trvalého bydliště, změna telefonního kontaktu, změna zdravotní pojišťovny dítěte apod.).

Jedinou nadstandardní aktivitou je **plavecký výcvik s odborným vedením**. Starší děti dojíždějí 1x týdně se svými učitelkami autobusem společně s dětmi ze základní školy do nedalekého plaveckého bazénu. Do mateřské školy pravidelně (obvykle 1x za 6 – 8 týdnů) přijíždí různá **divadla malých forem**. Sledování těchto představení se zúčastňují často i děti ze základní školy (obvykle 1. třída).

Podle předem stanovených pravidel dochází k pravidelnému hodnocení jednotlivých témat a následně k celkové evaluaci integrovaného bloku. Na těchto hodnotících a evaluačních činnostech se společně podílejí všechny učitelky mateřské školy. Vzhledem k velké finanční nákladnosti jsou nové a moderní pomůcky kupovány většinou pouze po 1 kusu pro celou MŠ, takže při všech tématech se musí obě třídy domluvit a o pomůcky podělit. Je nesporné, že optimálním stavem by bylo, kdyby učitelka měla ve své třídě dostatečnou zásobu pomůcek a materiálů, potřebných pro svou práci. To ale není s ohledem na finanční možnosti školy realizovatelné. Celkově je možno hodnotit výchovně vzdělávací práci v mateřské škole jako **systematickou, promyšleně a smysluplně vedenou s přihlédnutím ke specifikům dětí, tříd, prostředí i regionu**.

Analýza školního vzdělávacího programu:

Název **školního vzdělávacího programu** je „**OBJEVUJEME SVĚT KOLEM NÁS**“. Jeho motto: „*Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské školce*“. **Robert Fulghum**.

Základním posláním mateřské školy podle jejího ŠVP je **výchova dětí ke zdravému životnímu stylu**. Jde o podporu zdravého tělesného, psychického a sociálního vývoje dítěte. Mateřská škola zabezpečí pravidelný denní režim, dostatek pohybových aktivit a pobytu venku a chce vytvářet podmínky pro osobnostní rozvoj každého dítěte v úzké spolupráci s rodinou.

Hlavní cíle předškolního vzdělávání dle RVP jsou:

- 1. Rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení.**
- 2. Osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**
- 3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.**

Tyto cíle jsou podrobněji rozpracovány ve školním a třídním vzdělávacím programu podle pěti oblastí: oblast biologická, oblast psychologická, oblast interpersonální, oblast sociálně-kulturní, oblast enviromentální.

Integrované bloky propojují vzdělávací obsahy z různých vzdělávacích oblastí, vztahují se k určitému tématu, k praktickým činnostem a mají podobu tématického programu. Školní vzdělávací program (ŠVP) je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

Se ŠVP byli seznámeni rodiče dětí na třídní schůzce, která se konala na začátku školního roku – druhý týden v září. Tento program je stále k dispozici veřejnosti v obou šatnách mateřské školy. Rodiče si jej mohou kdykoliv prohlížet.

Integrované bloky jsou čtyři a byly stanoveny podle ročních období: Malíř podzim, Bílá zima, Jaro je tu, Milé léto a dělí se na deset **tématických námětů** podle jednotlivých měsíců:

Září - „Máme nové kamarády“

Říjen - „Ovoce a zelenina“

Listopad - „Padá barevné listí“

Prosinec - „Těšíme se na Mikuláše a na Vánoce“

Leden - „Příroda odpočívá“

Únor - „Co děláme v zimě“

Březen - „Příroda se probouzí“

Duben - „Naše krásná planeta Země“

Květen - „Všechno kvete a voní“

Červen - „Máme rádi sluníčko“

Témata svým obsahem vedou k naplňování klíčových kompetencí pro předškolní období tak, jak je stanoví RVP PV (kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence činnostní a občanské).

Součástí školního vzdělávacího programu je **Plán spolupráce MŠ s rodinou**. Jeho obsahem je zdůraznění zájmu školy o tuto spolupráci, o spoluúčast rodičů na životě a dění v MŠ tak, aby pro dítě bylo vytvořeno harmonické prostředí.

Plán realizace spolupráce pro školní rok 2008 – 2009 podle ŠVP:

1. **spolupracovat s rodiči při výchově a vzdělávání dětí,**
2. **motivovat rodiče k přímé účasti při školních činnostech,**
3. **zapojit rodiče do tvorby školních a třídních vzdělávacích programů a jejich vyhodnocování,**
4. **zřídit rodičovskou radu,**
5. **zlepšovat informovanost rodičů.**

Tento návrh je v programu podrobněji rozpracován, byl projednán a schválen všemi zaměstnanci (na pedagogické a provozní poradě) a předložen rodičům na třídní schůzce na začátku školního roku. Je v souladu s pokyny v RVP PV.

Součástí ŠVP je také **evaluační systém** mateřské školy, který se zaměřuje na všechny důležité oblasti chodu školy, mezi nimi také na spolupráci s rodinou a bude vyhodnocován na konci školního roku s rodičovskou radou.

Vzdělávání je podle ŠVP uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou.

Organizace činností v mateřské škole je stanovena takto:

- 6.30 – 8.30 příchod dětí do školky, hry,
- 8.30 – 9.00 úklid her a hraček, hygiena, svačina,
- 9.00 – 10.00 ranní kruh, řízené činnosti, cvičení
- 10.00 – 12.00 převlékání, pobyt venku, hygiena,
- 12.00 – 12.30 oběd, hygiena,
- 12.30 – 14.30 odpolední spánek, odpočinek, náhradní aktivity, logopedická péče,
- 14.30 - 16.00 svačina, hry, pobyt na školní zahradě.

Organizace dne je upravována s ohledem na aktuální aktivity školy, zájmy dětí, počasí apod.

Školní vzdělávací program obsahuje všechny potřebné části týkající se náplně edukačních činností mateřské školy včetně plánu spolupráce mateřské školy s rodinou. Schází plán adaptace nově přicházejících dětí do mateřské školy, který by mohl součástí plánu spolupráce s rodiči.

Organizace šetření a pozorování v mateřské škole

Autorka práce se telefonicky zkontaktovala s vedoucí učitelkou mateřské školy a v měsíci listopadu navštívila školu osobně. S vedoucí učitelkou se domluvila na průběhu šetření, jeho organizaci, čase i vyhodnocení. Vlastní pozorování v mateřské škole provedla autorka 2 x během listopadu v obou sousedících třídách. Jeden den v jedné třídě, jiný den ve druhé třídě. **Předmětem pozorování byly kontakty učitelek s rodiči dětí.** Ty probíhaly v ranních hodinách přivedením dítěte do mateřské školy, dále v poledne a odpoledne při odvádění dětí. Mezitím se uskutečnil delší rozhovor s vedoucí učitelkou, převzetí dotazníků a vysvětlení ostatním učitelkám, sledování vybavenosti školy a školní zahrady, výzdoby školy, informací na nástěnkách.

Větší část dětí přiváděli ráno do mateřské školy jejich rodiče, menší část dětí prarodiče, sourozenci či jiní příbuzní. V poledne a odpoledne byl tento poměr obrácený. Většina dětí odcházela s. rodinnými příslušníky či známými rodiny. Toto má mateřská škola ošetřeno písemným souhlasem rodičů – „Pověření k odvádění dítěte“.

Pozorováním bylo zjištěno, že při předávání dítěte ve většině případech nedochází k delším hovorům učitelek s rodiči, případně takový rozhovor omezí jen na stručné informace ohledně zdraví dítěte, upřesnění nějaké akce, kdo vyzvedne dítě odpoledne apod. Učitelky se ale při odchodu dítěte snažily rodičům přiblížit průběh toho dne, pochválit dítě, poukázat na to, co zvládlo, co se mu dařilo. Jen vyjímečně se rodiče do rozhovoru zapojili a snažili se dovědět víc. Většina rodičů mlčky sdělení učitelek vyslechne, ale je vidět, že je pochvala dítěte těší. Dá se říci, že učitelky postupovaly správně podle pokynů RVP PV .

Sledovaná škola věnuje v tomto letošním školním roce rodičům předškolních dětí velkou pozornost a hledá způsoby, jak rodiče více zapojit do programu školy. Rodiče zaregistrovali otevřenější přístup školy, všímají si nabídek ke spolupráci a více možností zapojit se do různých školních aktivit (společné odpolední akce, účast rodičů ve třídách, domácí společné tvoření rodičů s dětmi podle tématu v mateřské škole a vystavování těchto výrobků ve škole, beseda s myslivcem o lesních zvířatech, připravená aktivním tatínkem atd.).

Podle několika náhodných rozhovorů s rodiči a také některých vyjádření v dotaznících se zdá, že jsou rodiče potěšeni zájmem školy a sami se teď více zajímají

o školní program. Také třídních schůzek na začátku školního roku se zúčastnila víc než polovina rodičů.

Rodičovská rada byla ustavena na podzimní třídní schůzce rodičů. Za každou třídu byli zvoleni dva zástupci a za školu vedoucí učitelka. Zatím se sešla rada rodičů jen jednou a seznámila se podrobněji s chodem mateřské školy, její organizací, ŠVP, RVP PV apod. Její další schůzka je naplánována na měsíc únor, kdy bude škole předáno vyhodnocené průzkumné šetření. Všemi návrhy a připomínky z dotazníků se bude rada zabývat.

4.2 Spolupráce mateřské školy a rodiny z pohledu učitelek.

Tato část šetření byla zaměřena na **aktuální hodnocení vztahů mateřské školy s rodiči dětí v letošním školním roce pohledem pedagogického sboru.** Informace získala autorka práce na základě **hloubkového rozhovoru s vedoucí učitelkou a vyhodnocením vyplněných dotazníků pro učitelky.** Doplňuje je také **vlastní pozorování ve škole a analýza školního vzdělávacího plánu.** Celkem realizovala autorka práce dvě celodenní návštěvy v mateřské škole. Během rozhovoru i pozorování si dělala písemné poznámky a doma je přepsala na PC.

Podle **sdělení vedoucí učitelky**, před jejím nástupem na pracoviště nebyl vypracován plán spolupráce s rodiči dětí. Vzájemná komunikace a spolupráce se omezovala obvykle jen na občasné informace při předávání dětí. Na začátku školního roku a v pololetí probíhaly třídní schůzky s rodiči, na nichž byli rodiče informováni o rozpočtu mateřské školy, školném, co děti potřebují ve školce a dalších organizačních záležitostech. Zcela chyběla možnost rodičů individuálně si domluvit s učitelkami konzultaci o svém dítěti a podrobněji se na něj informovat. Pokroky svých dětí mohli sledovat prostřednictvím výkresů a pracovních listů na nástěnkách či při vystoupení dětí na některých oslavách (ke Dni matek, Vánoční besídka, karneval

Oblast spolupráce mateřské školy s rodinou je, podle vedoucí učitelky, třeba podle požadavků Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání výrazně rozvinout a zlepšit. Také chce vedoucí učitelka více spolupracovat se základní školou, která následně vztahy s rodiči přebírá a na ně navazuje.

Od začátku školního roku 2008-9 se začala rozvíjet spolupráce s rodiči podle nově vytvořeného návrhu, který byl vypracován vedoucí učitelkou na dobu jednoho roku. Předpokládá se, že se po roce plán spolupráce společně se všemi učitelkami a rodiči či jejich zástupci vyhodnotí a podle získaných zkušeností bude vypracován další, dlouhodobější plán spolupráce. Dotazníkové šetření pro tuto diplomovou práci bylo tedy pro většinu učitelek i rodičů vítáno a posloužilo k získání konkrétních sdělení, jak se má další spolupráce rozvíjet.

Další plány vedoucí učitelky: *„Naším záměrem je vytvořit s rodiči dětí vztah založený na vzájemné důvěře a spolupráci. Rodiče se mohou kdykoli obracet na zaměstnance školy se svými dotazy, připomínkami, náměty a požadavky. Učitelky budou pravidelně informovat rodiče jak o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji, tak o celkovém dění v mateřské škole. Představily jsme náš Školní vzdělávací program, který je rodičům ve škole kdykoliv k dispozici, pravidelně jim vysvětlujeme jednotlivá vzdělávací témata s jejich obsahy“.*

Rodiče se mají možnost podílet na činnostech v mateřské škole, po domluvě se mohou účastnit denního programu ve třídě. Zatím toto ale podle sdělení vedoucí učitelky příliš nevyužívají.

„Veškeré informace pro rodiče budou zatím dostupné na nástěnkách a také stručně na letáčcích, které každé dítě přineslo na začátku září domů. Naším dalším důležitým úkolem bude vytvoření kvalitních webových stránek školy, které budou funkční a aktuální od letních prázdnin. Dalším důležitým cílem bylo zavedení rodičovské rady, která by se podílela na přípravě školních činností a jejich hodnocení a zároveň by byla spojovacím článkem vztahů učitelek a rodičů. Začala sice už fungovat, ale ještě se její činnost pořádně nerozběhla.“

Jako problém vidí vedoucí učitelka zajištění provozu při nestandardních situacích, které nastávají např. nemocí učitelek, čerpáním dovolené, uzavřením školy v délce několika týdnů v době letních prázdnin. Pracovní vytížení učitelek je velké. Při odpoledních akcích s rodiči často zůstávají ve škole celý den i ty učitelky, které jsou s dětmi už od 6.30 hodin. Akce s rodiči obvykle končí v pozdních odpoledních hodinách. Vedoucí učitelka se obává možného přetížení učitelek.

O vyplnění **dotazníku pro učitelky** byly požádány všechny čtyři pedagogické pracovnice během první návštěvy v mateřské škole. Jedna učitelka nejdříve odmítla dotazník vyplnit, ale po opětovném vysvětlování o jeho účelnosti se šetření zúčastnila.

Všem učitelkám byla zaručena anonymita. Žádná z nich si nepřála, aby název a sídlo mateřské školy byly zveřejněny. Všechny učitelky jsou kvalifikované pro svoji práci. Vedoucí učitelka má 19 let praxe, místní učitelka 34 let praxe, další učitelky 15 let a 6 let praxe.

Cílem šetření bylo zjistit, jak učitelky vnímají vztahy s rodiči dětí a jak je hodnotí, jaké formy spolupráce jsou pro ně nejpřijatelnější. Byly formulovány tři následující předpoklady, které byly ověřeny vyhodnocením dotazníku. Šetření proběhlo začátkem prosince 2008 a zpracování získaných dat v lednu roku 2009. Byly ověřena pravdivost těchto hypotéz:

Hypotéza č. 1: Více než 2/3 učitelek mateřské školy je spokojeno s úrovní spolupráce.

Tato hypotéza bude ověřena otázkou č. 2 a vztahují se k ní otázky č. 3, 4, 5, 6, 7.

Hypotéza č. 2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Tuto hypotézu pomohou ověřit odpovědi na otázky č. 8, 9, 10.

Hypotéza č. 3: Většina učitelek mateřské školy má zájem více spolupracovat a komunikovat.

K této hypotéze se vztahují otázky č. 11, 12, 13. Odpovědi na otázku č. 14 mohou vysvětlit případný nezájem o spolupráci.

Otázky č. 15 a 16 jsou otevřené a dávají tak učitelkám prostor pro podrobnější vyjádření svých názorů a zkušeností.

Vyhodnocení odpovědí na jednotlivé otázky z dotazníku učitelkám:

Dobrá spolupráce rodiny a MŠ je důležitá pro rozvoj

1. dítěte.

a/ rozhodně ano	3	75%
b/ spíše ano	1	25%
c/ nevím, neposoudím	0	0%
d/ spíše ne	0	0%
e/ rozhodně ne	0	0%

2. Dosavadní vzájemnou spolupráci s rodiči hodnotím jako

a/ výbornou	0	0%
b/ dobrou	2	50%
c/ s nedostatky	2	50%
d/ špatnou	0	0%

3. Většina rodičů projevuje zájem o dění a činnosti v MŠ.

a/ rozhodně ano	1	25%
b/ spíše ano	2	50%
c/ nevím, neposoudím	0	0%
d/ spíše ne	1	25%
e/ rozhodně ne	0	0%

Většina rodičů projevuje zájem o chování a rozvoj svého

4. dítěte.

a/ rozhodně ano	0	0%
b/ spíše ano	2	50%
c/ nevím, neposoudím	1	25%
d/ spíše ne	1	25%
e/ rozhodně ne	0	0%

5. Jsem spokojena s aktivitou většiny rodičů (pomoc škole)

a/ rozhodně ano	0	
b/ spíše ano	4	100%
c/ nevím, neposoudím	0	
d/ spíše ne	0	
e/ rozhodně ne	0	

6. Mám dostatek informací o dětech od většiny rodičů.		
a/ rozhodně ano	0	
b/ spíše ano	1	25%
c/ nevím, neposoudím	0	
d/ spíše ne	3	75%
e/ rozhodně ne	0	
Myslím, že rodiče mají dostatek možností informovat se o dětech i dění v MŠ.		
7. Myslím, že rodiče mají dostatek možností informovat se o dětech i dění v MŠ.		
a/ rozhodně ano	0	
b/ spíše ano	4	100%
c/ nevím, neposoudím	0	
d/ spíše ne	0	
e/ rozhodně ne	0	
8. Nejčastěji používám tyto formy spolupráce s rodiči:		
a/ rozhovor s rodiči při předávání dítěte	4	20%
b/ třídní schůzky	2	10%
c/ konzultace o dítěti	0	
d/ nástěnky	4	20%
e/ webové stránky	0	
f/ elektronická pošta - e-mail	0	
g/ půjčování odborné literatury ze školní knihovny	0	
h/ účast rodičů při činnostech ve třídě	2	10%
i/ účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí	4	20%
j/ aktivní zapojení rodiče (ukázka vlastní práce aj.)	0	
k/ pomoc rodičů při akcích školy (zajištění odměn, pohoštění..)	1	5%
l/ zajištění odborné přednášky pro rodiče (spolupráce s PPP)	0	
m/ práce s rodiči v rodičovské radě	0	
n/ sponzorství ze strany rodičů	0	
o/ pomoc rodičů při drobných opravách v MŠ	0	
p/ organizace brigád pro rodiče (školní zahrada, po malování..)	0	
r/ telefonický kontakt	3	15%
s/ jiné	0	

Nejvíce by mi vyhovovalo předávání informací rodičům o

9. dění v MŠ:

a/ na třídních schůzkách	1	13%
b/ na nástěnkách	4	49%
c/ osobním kontaktem s rodiči	1	13%
d/ přes děti	0	
e/ elektronickou poštou	0	
f/ na webových stránkách školy	2	25%
g/ jinak	0	

10. Nejvíce by mi vyhovovalo předávání informací o dítěti:

a/ na třídních schůzkách	0	
b/ individuální konzultací	3	43%
c/ při předávání dítěte	4	57%
d/ elektronickou poštou	0	
e/ telefonicky, jinak	0	

Mám zájem o další rozvíjení komunikace a spolupráce s

11. rodiči.

a/ rozhodně ano	1	25%
b/ spíše ano	2	50%
c/ nevím, neposoudím	0	
d/ spíše ne	1	25%
e/ rozhodně ne	0	

Chtěla bych, aby rodiče více využívali možnosti účastnit

12. se činností školy (pobyt ve třídě aj.)

a/ rozhodně ano	1	25%
b/ spíše ano	2	50%
c/ nevím, neposoudím	1	25%
d/ spíše ne	0	
e/ rozhodně ne	0	

Chtěla bych, aby rodiče více využívali možnosti

13. participovat na dění v MŠ

a/ rozhodně ano	2	50%
b/ spíše ano	1	25%
c/ nevím, neposoudím	0	
d/ spíše ne	1	25%
e/ rozhodně ne	0	

14. Participaci rodičů na chodu MŠ vnímám jako:

a/ potřebnou a žádoucí	2	50%
b/ zbytečnou	1	25%
c/ nepříjemnou	0	
d/ jako povinnost	1	25%

15. Největší překážkou v rozvoji partnerských vztahů školy

s rodinami je podle mého názoru:

a/ nezájem rodičů	2	29%
b/ nezájem MŠ	0	
c/ nedostatek času	4	57%
d/ málo příležitostí	0	
e/ organizační nedostatky	1	14%
f/ jiné	0	

16. Mělo by se změnit (uvedla 1 učitelka), zde je doslovné přepsání:

- myslím, že spolupráce znamená, že obě strany (my učitelky a rodiče) budeme společně vyvíjet větší úsilí v zájmu dětí. Někdy se mi zdá, že rodiče mají mnoho požadavků, ale sami nechtějí dělat nic a vymlouvají se na nedostatek času.

17. Vaše postřehy a náměty (uvedly 3 učitelky), zde je doslovné přepsání:

- bylo by dobré, kdyby se rodiče více účastnili denního programu ve třídách a poznali tak lépe způsob práce a organizaci ve třídě. Lépe pak můžeme společně usměrňovat i problémové chování některých dětí. Rodiče si většinou nedovedou představit, co to je pracovat najednou s 20 dětmi,
- některé děti se příliš prosazují, ale neumí se přizpůsobit v kolektivu, nedaří se mně toto rodičům vysvětlit. Zdá se mi, že rodiče si někdy myslí, že jsem proti

jejich dítěti zaujatá. A když poukážu na konkrétní nevhodné chování dítěte, často nic mu neřeknou.

- u některých dětí rodiče téměř nevidíme, protože děti přivádí někdo jiný, tak pak s nimi nemůžeme navázat ani kontakt. A když už někdy přijdou, tak se ani nezajímají. Ještě tak, jestli dítě všechno snědlo,
- asi by mohlo být více přednášek s nějakým odborníkem – psychologem, na různá témata – chování dětí v kolektivu, děti potřebují hranice, školní zralost apod.
- znervozňuje mě, když některé maminky jen sedí ve třídě a dívají se, co a jak dělám s dětmi, vůbec se třeba nezapojí, ani neřeknou, jestli se jim má práce líbila,
- někteří rodiče jsou skvělí, pochválí práci, poděkují, zeptají se, co potřebujeme, ale někteří se nezajímají vůbec o nic, ani o své dítě. Některé rodiče skoro ani neznám, posílají s dětmi babičky.

Názor vedoucí učitelky na vztahy rodičů ke škole:

„Myslím, že je stále dost rodičů, kteří výchovu a vzdělávání svých dětí v předškolním období podceňují nebo si neuvědomují její důležitost. Obvykle jsou rodiče přesvědčeni, že výchova dítěte začíná až ve škole. Je to asi spojeno se známkováním ve škole. Ve školce žádné známky nedáváme, s dětmi nejsou žádné větší potíže, nestěžujeme si, tak proč by se měli rodiče zajímat. Jenže my (učitelky) víme, kolik zlovyků si děti zafixují, když je výchova nedůsledná a povrchní. Jsou to špatné stravovací návyky, hygienické, zdvořilostní, nesprávné postoje atd. Nejtěžší je některé rodiče přimět, aby si aspoň vyslechli, co jim chceme o jejich dítěti říct. Samozřejmě, že vždy začneme pochvalou. Někdy nejen dětí, ale i rodičů. Teprve pak můžeme zkusit řešit problémové chování dítěte. Většinou se jedná o hrubé chování ke kamarádům ve třídě. Jsem přesvědčena o tom, že když budeme vést pravidelné hovory se všemi rodiči, budou se více zajímat o své dítě i na základní škole. Zdá se mi někdy, že nejsou ani tak problémy s dětmi, ale s rodiči. Jakmile oni pochopí správný přístup k výchově, pak jde vše snadno. Chce to z naší strany hodně trpělivosti a vytrvalosti. Ale jsou i rodiče, kteří jsou perfektní, aktivní, zajímají se o vše a pomáhají nám. A to nám zvedne náladu a pomůže vytrvat.“

S těmito slovy vedoucí učitelky souhlasily i ostatní učitelky a shodují se v tom, že někdy snaha učitelky pomoci dítěti bývá rodiči chápána jako nevhodné zasahování do soukromí dítěte a rodiny. Pak může mít učitelka obavy, že si nespokojený rodič bude stěžovat např. jiným rodičům.

Podle učitelek rodiče sice projevují zájem o aktivity a činnosti v mateřské škole, chtějí informace, pomohou při přípravě některých akcí a činností (např. připravit dětem kostýmy na vystoupení, přinést z domu nějaký předmět apod.), ale neprojevují potřebný zájem o chování a rozvoj svých dětí. Zatím nevyužívají možnosti, které škola nabízí (zejména individuální konzultace).

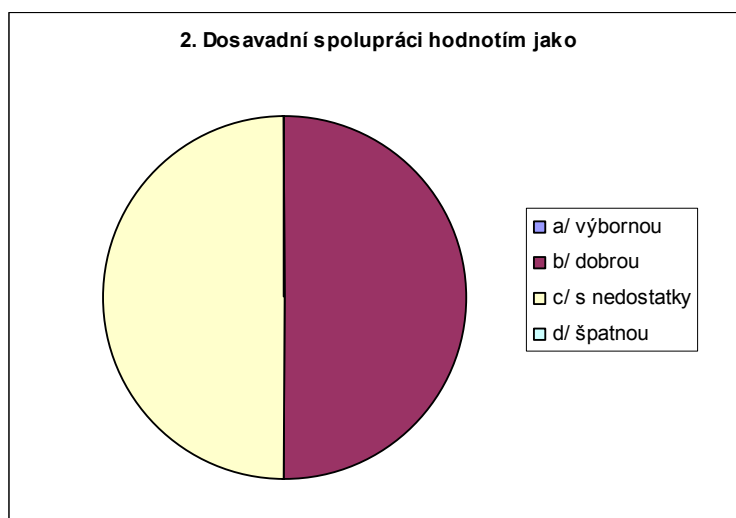
Verifikace hypotéz – pohled ze strany učitelek:

Otázkou č. 1 bylo zjištěno, že všechny učitelky mateřské školy považují dobrou spolupráci s rodiči za důležitou pro zdravý vývoj dětí.

Hypotéza č. 1: Více než 2/3 učitelek mateřské školy je spokojeno s úrovní spolupráce.

Tento předpoklad jednoznačně vyvrátily odpovědi v otázce č. 2.

- 50 % učitelek je spíše spokojena,
- 50 % učitelek není spokojena,

Graf č. 1.

Otázky č. 3, 4, 5, 6, 7 se vztahují k hypotéze č. 1:

Otázka č. 3:

- se zájmem rodičů o dění v MŠ je spokojeno 75 % učitelek,
- není spokojeno 25 % učitelek.

Otázka č. 4:

- se zájmem rodičů o rozvoj dítěte je spokojeno 50 % učitelek,
- není spokojeno 25 % učitelek,
- neví 25 % učitelek.

Otázka č. 5:

- s aktivitou většiny rodičů je spokojeno 100 % učitelek.

Otázka č. 6:

- s informacemi o dítěti od rodičů je nespokojeno 75 % učitelek,
- spokojeno 25 % učitelek,

Otázka č. 7:

- rodiče mají dostatek možností, jak se informovat – 100 % učitelek.

Závěr: 50 % učitelek hodnotí spolupráci s rodiči jako dobrou a 50 % jako spolupráci s nedostatky. **Tato hypotéza byla vyvrácena (Graf č. 1).**

Hypotéza č. 2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

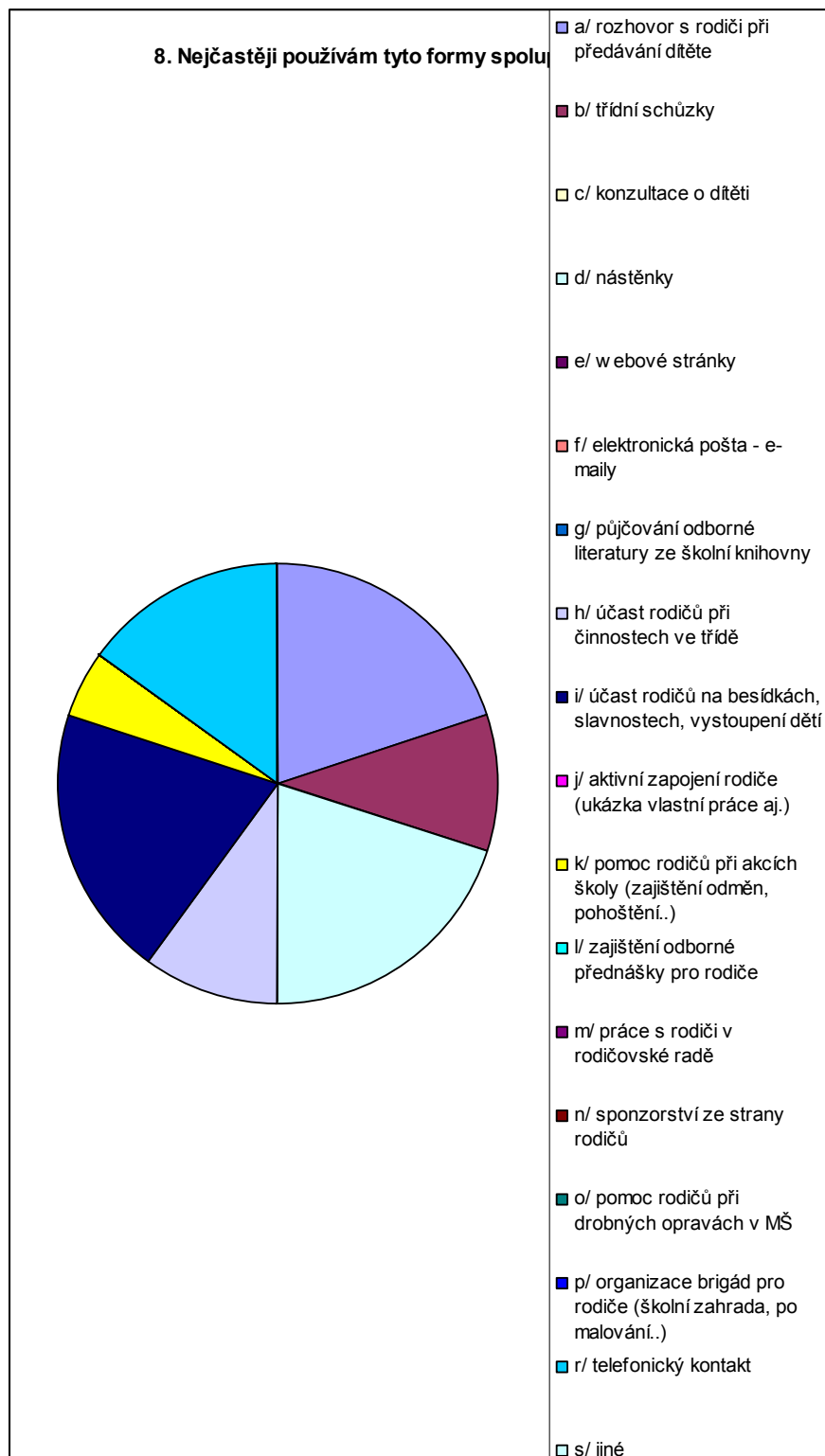
Tato hypotéza byla ověřena v otázce č. 8. Otázky č. 9 a 10 se zaměřují na to, co by učitelkám nejvíce vyhovovalo při poskytování informací rodičům. Mezi nejčastěji používané **přímé formy (60 %)** patří:

- rozhovory s rodiči při předávání dítěte (20 %),
- účast rodičů na besídkách apod. (20 %),
- třídní schůzky (10 %),
- účast rodičů při činnostech dětí ve třídě (10 %).

Nejčastěji používají učitelky tyto **nepřímé formy (40 %)**:

- nástěnky (20 %),
- telefonický kontakt s rodiči (15 %),
- pomoc rodičů při činnostech školy (zajištění odměn, pohoštění apod.).

Závěr: přímé formy tvoří 60 % kontaktů s rodiči, nepřímé formy 40 %. Podle vyhodnocení učitelky mateřské školy nejčastěji používají přímé formy spolupráce s rodiči. **Hypotéza byla vyvrácena (Graf č. 2).**

Graf č. 2.

Otázky č. 9 a 10 se zaměřují na to, **které formy by učitelkám nejvíce vyhovovaly při poskytování informací o dění v MŠ rodičům.** Podle vyhodnocení odpovědí v otázce č. 9 by daly učitelky při předávání informací rodičům o dění v MŠ přednost:

- nástěnkám (49 % učitelek),
- webovým stránkám (25 % učitelek),
- na třídních schůzkách (13 % učitelek),
- osobním kontaktem (13 %).

Závěr: při předávání informací o dění vyhovuje učitelkám více forma nepřímá.

Podle vyhodnocení otázky č. 10 by učitelky při **předávání informací o dítěti** daly přednost:

- při předávání dítěte (57 % učitelek),
- individuální konzultaci s rodiči (43 % učitelek).

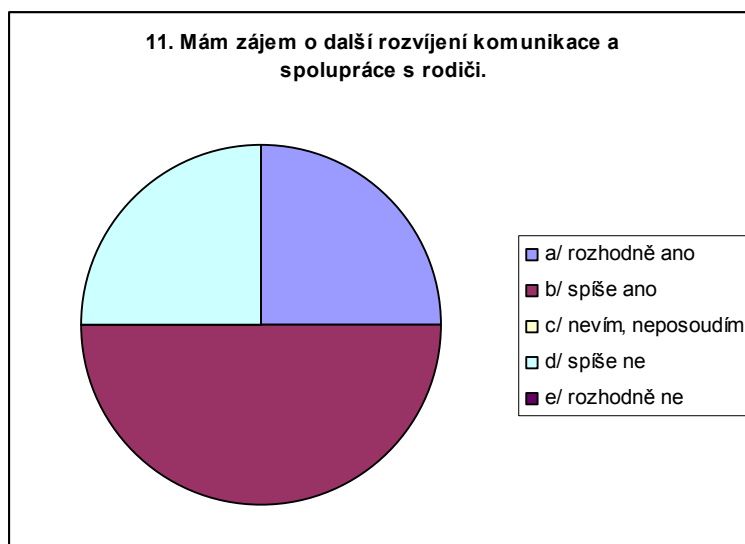
Závěr: při předávání informací rodičům o jejich dítěti by dali jednoznačně učitelky přednost formě přímé.

Hypotéza č. 3: Většina učitelek mateřské školy chce více s rodiči spolupracovat a komunikovat.

Tuto hypotézu ověřuje otázka č. 11. Podle odpovědí o zlepšování komunikace a spolupráce s rodiči dětí:

- má zájem 75 % učitelek,
- nemá zájem 25 % učitelek.

Závěr: tato hypotéza byla potvrzena. Je potvrzen zájem většiny učitelek o zlepšování komunikace a spolupráce s rodiči předškolních dětí (Graf č. 3.

Graf č. 3.

K této hypotéze se vztahují **otázky č. 12, 13, 14**. V odpovědích se:

- většina učitelek (75 %) vyjádřilo, že mají zájem na tom, aby rodiče se více účastnili činností s dětmi (hry ve třídě, na školní zahradě, výlety apod.) – ot. č. 12,
- většina učitelek (75 % učitelek) má zájem, aby rodiče mohli více ovlivňovat dění v mateřské škole, tzn. podílet se na tvorbě plánů, jejich hodnocení, navrhovat různé akce ot. č. 13,
- polovina učitelek považuje participaci rodičů na chodu MŠ jako potřebnou a žádoucí, ot. č. 14. Jedna učitelka tuto aktivitu vnímá jako pracovní povinnost, jedna učitelka jako zbytečnost. K tomu napsala vysvětlení, že rodiče Rámcové vzdělávací programy neznají, tedy ani neví, jak školní a třídní plány sestavovat a navrhovat a rovněž jak je hodnotit. Myslí si, že veškeré vysvětlování rodičům pak zabere spoustu času, který by raději věnovala vlastní přípravě dětských činností (pomůcek, výběr her, písniček apod.).
- doplňující otázka č. 15 ukazuje názory učitelek mateřské školy na hlavní důvody, které brání rozvoji partnerských vztahů mezi školou a rodinami. Jako největší překážku vidí učitelky nedostatek času (57 %), dále nezájem některých rodičů (29 %) a také některé organizační nedostatky (14 %).

4.3 Mateřská škola očima rodičů.

Tato mateřská škola je jinak organizována než jak ji znali a pamatují si ji rodiče dětí ze svých vlastních zkušeností. Podle pozorování v mateřské škole a několika rozhovorů s náhodně vybranými rodiči, hodnotí rodičovská veřejnost současnou mateřskou školu zejména podle toho, jak se v ní cítí jejich děti, ale také podle nabídky školy i postojů školy k veřejnosti. Přestože uplynula krátká doba od zavedení některých změn ve škole (necelý půlrok), **pocítují rodiče změny v přístupu k dětem i ostatním členům rodiny**. Dotazník pro rodiče je zaměřen na oblast spolupráce rodiny a školy, která má důležitý význam při realizaci zásad Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Dotazníkové šetření většina z nich vítá a myslí si, že pomůže k vyjasnění vzájemných názorů školy a rodiny a k rozvoji pozitivních vztahů mezi nimi.

Celkem bylo **rozdáno 46 dotazníků rodičům** dětí navštěvujících sledovanou mateřskou školu. Rodiče, kteří mají v mateřské škole 2 děti, dostali jen jeden dotazník (celkem je 5 sourozenců ve škole).

Vyplněných dotazníků se po týdnu od respondentů vrátilo 34 kusů. Návratnost tedy byla 74 %. Dotazníkový průzkum byl realizován začátkem prosince 2008 a zpracování získaných dat proběhlo v měsíci lednu 2009.

Cílem šetření mezi rodiči bylo pomoci vedení školy při získávání zpětné vazby o své práci a možnostech jejího zlepšování a rozvoje vztahů s rodinami dětí.

Autorka by chtěla najít odpovědi na otázky:

1. Splňuje dosavadní spolupráce rodiny a mateřské školy vzájemná očekávání rodičů ?
2. Jaké formy spolupráce jsou využívány v mateřské škole nejčastěji?
3. Má rodiče dětí zájem zvýšit svoji participaci na dění v mateřské škole?

Hypotéza č. 1: Více než 2/3 rodičů dětí v mateřské škole je spokojeno s úrovní spolupráce (hodnocení výborně a dobře).

Hypotéza č. 2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Hypotéza č. 3: Většina rodičů chce více spolupracovat a komunikovat.

Vyhodnocení odpovědí na jednotlivé otázky z dotazníku rodičům :

Dobrá spolupráce rodiny a MŠ je velmi důležitá pro

1. zdravý rozvoj našeho dítěte.

a/ rozhodně ano	23	68%
b/ spíše ano	11	32%
c/ nevíme, neposoudíme	0	
d/ spíše ne	0	
e/ rozhodně ne	0	

Dosavadní vzájemnou spolupráci s MŠ hodnotím

2. jako:

a/ výbornou	11	32%
b/ dobrou	15	44%
c/ s nedostatky	8	24%
d/ špatnou	0	

3. Jaká je podle vás činnost školy celkově?

a/ výborná	10	29%
b/ dobrá	18	53%
c/ s nedostatky	6	18%
d/ špatná	0	

4. Organizace a režim dne je správný.

a/ rozhodně ano	5	15%
b/ spíše ano	13	38%
c/ nevíme, neposoudíme	12	35%
d/ spíše ne	4	12%
e/ rozhodně ne	0	

Cítíme v MŠ oporu při výchovných a vzdělávacích

5. problémech našeho dítěte.

a/ rozhodně ano	4	12%
b/ spíše ano	19	56%
c/ nevíme, neposoudíme	9	26%
d/ spíše ne	2	6%
e/ rozhodně ne	0	

6. Máme možnost se dostatečně informovat o dítěti.

a/ rozhodně ano	5	15%
b/ spíše ano	22	64%
c/ nevíme, neposoudíme	5	15%
d/ spíše ne	2	6%
e/ rozhodně ne	0	

Jsme spokojeni, jakým způsobem nás MŠ informuje

7. o dění ve škole.

a/ rozhodně ano	6	18%
b/ spíše ano	20	58%
c/ nevíme, neposoudíme	1	3%
d/ spíše ne	7	21%
e/ rozhodně ne	0	

8. Nejčastěji využíváme tyto formy spolupráce s MŠ.

a/ rozhovor při předávání dítěte	31	22%
b/ třídní schůzky	8	6%
c/ konzultace o dítěti	2	1%
d/ nástěnky	27	19%
e/ webové stránky školy	0	
f/ elektronická pošta - e-maily	0	
g/ půjčování odborné literatury ze školní knihovny	2	1%

h/ účast rodičů při běžných denních činnostech ve třídě	11	8%
i/ účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí	32	22%
j/ aktivní zapojení rodičů mezi dětmi	1	1%
k/ pomoc při akcích školy (zajištění pohoštění, odměn..)	3	2%
l/ účast na odborných přednáškách (spolupráce s PPP)	0	
m/ práce v rodičovské radě	0	
n/ sponzorství (finanční, materiální)	4	3%
o/ drobné opravy	6	4%
p/ brigády (na školní zahradě, při malování apod.)	5	3%
r/ telefonický kontakt	11	8%
s/ jiné	0	

Nejvíce by nám vyhovovalo předávání informací o dění

9. v MŠ:

a/ na třídních schůzkách	4	7%
b/ na nástěnkách	13	22%
c/ osobním kontaktem s učitelkami	22	36%
d/ od dítěte	3	5%
e/ elektronickou poštou – e-mailem	4	7%
f/ na webových stránkách	14	23%
g/ jinak	0	

Nejvíce by nám vyhovovalo předávání informací o

10. dítěti:

a/ na třídních schůzkách	2	3%
b/ individuální konzultací	26	43%
c/ při předávání dítěte	28	46%
d/ elektronickou poštou – e-mailem	5	8%
e/ jinak	0	

Máme zájem o další rozvíjení komunikace a

11. spolupráce s MŠ.

a/ rozhodně ano	7	21%
b/ spíše ano	15	43%
c/ nevíme, neposoudíme	6	18%
d/ spíše ne	5	15%
e/ rozhodně ne	1	3%

12. Chtěli bychom se více účastnit činností s dětmi.

a/ rozhodně ano	7	21%
b/ spíše ano	15	43%
c/ nevíme, neposoudíme	2	6%
d/ spíše ne	8	24%
e/ rozhodně ne	2	6%

Chtěli bychom více příležitostí ovlivnit činnosti a dění

13. V MŠ.

a/ rozhodně ano	5	15%
b/ spíše ano	9	26%
c/ nevíme, neposoudíme	3	9%
d/ spíše ne	13	38%
e/ rozhodně ne	4	12%

14. Zajímá nás způsob práce s dětmi v MŠ.

a/ ano - uvítáme více informací	30	88%
b/ ano - ale necháváme to na škole	3	9%
c/ ne - je to jen záležitost školy	1	3%

Největší překážkou v rozvoji partnerských vztahů

15. Školy a rodiny je podle nás:

a/ nezájem rodičů	3	9%
b/ nezájem MŠ	1	3%
c/ nedostatek času	20	58%
d/ málo příležitostí	5	15%
e/ organizační nedostatky	2	6%
f/ jiné	0	
g/ nevím, neposoudím	3	9%

16. Mělo by se změnit (uvedlo celkem 21 rodičů),

- oprava budovy – uvedeno 17 x
- zavedení nespacího odpoledního režimu pro starší děti – uvedeno 5 x,,
- prodloužení otevírací doby v mateřské škole – uvedeno 3 x,
- adaptační program pro nové děti – uvedeno 9 x,
- lepší vybavení na školní zahradě – uvedeno 10 x,
- nepřijímat ráno děti nachlazené – uvedeno 1 x,,
- zakoupit pračku – uvedeno 5 x.

17. Vaše postřehy a náměty (uvedlo 9 rodičů), zde je doslovné přepsání

- jsme spokojeni s novým vedením školky, s celkovým přístupem k dětem,
- líbí se nám vstřícnost ze strany školky, děkujeme,
- děkujeme za dotazník, líbí se nám zájem školky, mohl by být jednou za rok,
- více výletů, společných akcí, příp. i nějaké kroužky,
- líbí se nám výrobky, které s dětmi děláte, musí starší děti ležet na lehátku?,
- mohlo by být víc společných akcí s rodiči v odpoledních hodinách (jako byla třeba na podzim drakiáda a podzimní besídka),
- získávat informace o MŠ z webových stránek, neustále aktualizovaných,
- obdivuju trpělivost paní učitelek a děkuju za ni,
- navrhuje zavést pro zájemce výuku angličtiny pro děti – během dne, možná podle zájmu rodičů i další kroužky.

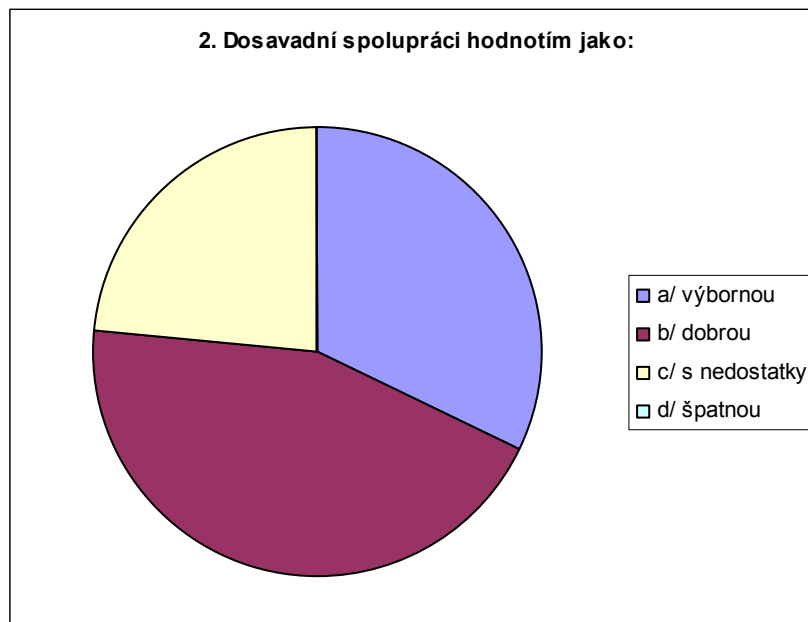
Verifikace hypotéz – pohled ze strany rodičů předškolních dětí:

Otázkou č. 1 bylo zjištěno, že **všichni rodiče dětí z mateřské školy považují dobrou spolupráci se školou za důležitou pro zdravý vývoj dětí.**

Hypotéza č.1: Více než 2/3 rodičů dětí v mateřské škole je spokojeno s úrovní spolupráce s mateřskou školou.

Tento předpoklad **potvrdili rodiče v otázce č. 2. Podle odpovědí je 76 % rodičů spokojeno se spoluprací s mateřskou školou (více než 2/3),** pouze menšina – 24 % spokojena není (méně než 1/3 rodičů). Další související otázkou s touto hypotézou, otázky č. 3, 4, 5, 6, 7 rovněž potvrzují tuto hypotézu.

- více než 2/3 (82 %) rodičů jsou **spokojeni s celkovou činností školy** (ot. č. 3),
- více než 2/3 (68 %) rodičů **cítí v MŠ oporu** při řešení problémů dětí (ot. č. 5),
- více než 2/3 (79 %) rodičů si myslí, že má **dost možností**, jak se informovat o svém dítěti (ot. č. 6),
- více než 2/3 (76 %) rodičů je spokojeno se způsobem, jakým je škola **informuje o dění v MŠ** (ot. č. 7),
- pouze u ot. č. 4 je méně než 2/3 rodičů **spokojeno s režimem a organizací dne** v MŠ.

Graf č. 4.

Závěr: hypotéza č. 1 byla potvrzena (Graf č. 4.)

Doporučení pro MŠ - mateřská škola by ale měla zjistit případné nedostatky v režimu dne a příčiny menší spokojenosti u rodičů v tomto bodě.

Hypotéza č. 2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Tuto hypotézu ověří odpovědi na **otázku č. 8.**

Nejčastěji používanými **přímými formami** spolupráce se školou jsou podle rodičů:

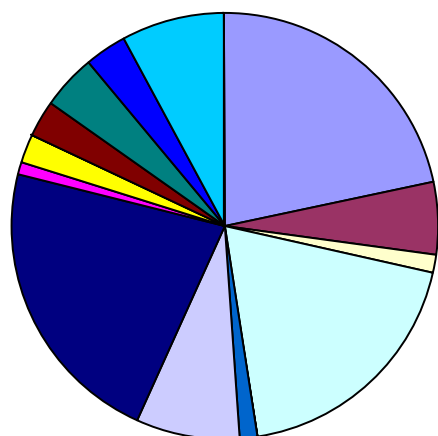
- účast rodičů na besídkách, vystoupení dětí (22 %),
- rozhovor při předávání dítěte (22 %),
- účast rodičů při běžných denních činnostech dětí ve třídě (8 %),
- třídní schůzky (6 %),
- konzultace o dítěti (1 %),
- aktivní zapojení rodiče ve třídě – beseda s dětmi (1 %).

Nejčastěji používanými **nepřímými formami** spolupráce jsou podle rodičů:

- nástěnky (19 %),
- telefonický kontakt (8 %),
- drobné opravy (hračky, oblečení na panenky, kostýmy pro děti atd.), (4 %),
- brigády na školní zahradě, po malířích atd. (3 %),
- sponzorství materiální a finanční ((3 %),
- pomoc při akcích školy (2 %),
- půjčování odborné literatury ze školní knihovny (1 %).

Závěr: Vyhodnocení otázky č. 8 dává jednoznačnou odpověď: **rodiče nejčastěji využívají při kontaktech s mateřskou školou přímé formy spolupráce – 60 %, nepřímé formy jsou využívány rodiči 40 %. Hypotéza č. 2 byla vyvrácena (viz graf č. 5).**

8. Nejčastěji využíváme tyto formy spolupráce

- a/ rozhovor při předávání dítěte
- b/ třídní schůzky
- c/ konzultace o dítěti
- d/ nástěnky
- e/ webové stránky školy
- f/ elektronická pošta - e-mail
- g/ půjčování odborné literatury ze školní knihovny
- h/ účast rodičů při běžných denních činnostech ve třídě
- i/ účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí
- j/ aktivní zapojení rodičů mezi dětmi
- k/ pomoc při akcích školy (zajištění pohoštění, odměn..)
- l/ účast na odborných přednáškách
- m/ práce v rodičovské radě
- n/ sponzorství (finanční, materiální)
- o/ drobné opravy
- p/ brigády (na školní zahradě, při malování apod.)
- r/ telefonický kontakt
- s/ jiné

Graf č. 5.

.Odpovědi na **otázky č. 9, 10** se vztahují k této hypotéze a poskytnou mateřské škole informaci o tom, jakým způsobem by chtěli dále dostávat informace z MŠ.

Při **předávání informací o dění v MŠ** by rodiče dali přednost informování:

- na nástěnkách (49 %),
- na webových stránkách (25 %),
- osobním kontaktem s učitelkami (13 %),
- na třídních schůzkách (13 %).

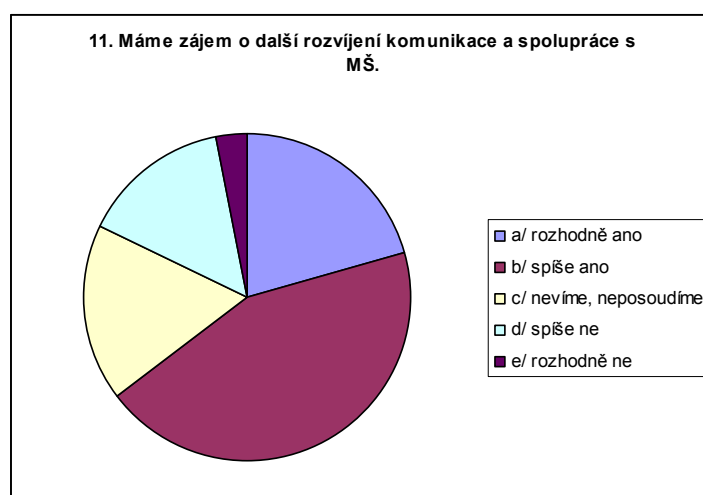
Při předávání **informací o dětech** by rodiče dali přednost informování:

- při předávání dítěte (57 %),
- individuální konzultací o dítěti s učitelkami (43 %).

Hypotéza č. 3: Většina rodičů chce více spolupracovat a komunikovat.

Tato hypotéza bude ověřena přímo **otázkou č. 11. Zájem o další vzájemný rozvoj komunikace a spolupráce:**

- zájem má 64 % rodičů,
- zájem nemá 18 % rodičů,
- nevyjádřilo se 18 % rodičů.

Graf č. 6.

K této hypotéze se vztahují další otázky č. 12, 13, 14.

V odpovědích na otázku č. **12.**, zda by se chtěli **více účastnit činností s dětmi**, rodiče odpověděli takto:

- více se účastnit (64 %),
- více se neúčastnit (30 %),
- neví, nedokáže posoudit (6 %).

V odpovědích na otázku č. 13., zda by rodiče **chtěli více než dosud ovlivňovat dění v MŠ**, rodiče se vyjádřili takto:

- podílet se více na dění v MŠ chce 41 % rodičů,
- podílet se více na dění v v MŠ nechce 50 % rodičů,
- neví, nedokáže posoudit 9 % rodičů.

Prostřednictvím otázky č. 14. **zda rodiče zajímá způsob práce s dětmi v MŠ**, jsme se dověděli, že:

- většina rodičů uvítá více informací o způsobech práce s dětmi ((88 %),
- některé rodiče to sice zajímá, ale nechávají vše na škole (9 %),
- některé rodiče to nezajímá (3 %).

Srovnáním aktivnějších a pasivnějších rodičů také můžeme ověřit pravdivost stanoveného předpokladu. Tedy:

- **více než dosud se účastnit činností chce - 64 % rodičů,**
- **více než dosud se podílet na chodu chce - 41 % rodičů,**
- **zájem o způsob práce v MŠ má - 88 % rodičů,**
- **více než dosud se neúčastnit činností chce - 30 % rodičů,**
- **nepodílet se více než dosud na chodu chce - 50 % rodičů,**
- **způsob práce je především záležitostí školy - 12 % rodičů.**

Závěr: Je patrné, že většina rodičů má zájem s mateřskou školou více komunikovat a spolupracovat prostřednictvím různých forem (viz graf č.6).

Hypotéza č. 3 byla potvrzena.

4.4. Vyhodnocení průzkumného šetření a doporučení škoie

Ve vybrané mateřské škoie bylo realizováno průzkumné šetření, zaměřené na kvalitu vztahů mezi mateřskou školou a rodinami předškolních dětí. Autorčinným cílem bylo zmapování postojů a názorů zástupců obou institucí a vypracování nabídky možné spolupráce pro jejich další vztahy. Šetření se odvíjelo od těchto otázek:

1. Splňuje dosavadní spolupráce rodiny a mateřské školy vzájemná očekávání rodičů i učitelek?
2. Jaké formy spolupráce jsou využívány v mateřské škoie nejčastěji?
3. Má mateřská škola i rodiny zájem zvýšit participaci rodičů na dění v mateřské škoie?

Po realizovaném šetření, zpracování výsledků a jejich vyhodnocení můžeme výsledky průzkumu interpretovat takto:

Dosavadní spolupráce mateřské školy a rodiny splňuje vzájemná očekávání rodičů i učitelek jen částečně. Většina rodičů je spokojena, ale většina učitelek ne.

Nejčastěji se realizují v mateřské škoie přímé formy spolupráce učitelek a rodičů (60 %). Je oboustranný zájem tyto formy dále rozšiřovat.

Vybraná mateřská škola usiluje o zlepšování a rozvoj vztahů s rodiči svěřených dětí. Má zájem hledat další možnosti a formy spolupráce s rodiči. Podle zjištěných údajů má většina rodičů stejný zájem.

Stanovené hypotézy byly potvrzeny a některé vyvráceny.

Hypotéza č.1: Více než 2/3 rodičů a učitelek mateřské školy je spokojeno s úrovní spolupráce.

Závěr: Tato hypotéza byla z pohledu učitelek mateřské školy vyvrácena a z pohledu rodičů potvrzena (viz graf č. 1 a 4).

Hypotéza č.2: Nejčastěji používané jsou nepřímé formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Závěr: Tato hypotéza byla z pohledu učitelek mateřské školy i rodičů vyvrácena (viz graf č. 2 a 5).

Hypotéza č.3: Většina učitelek mateřské školy i rodičů chtějí více spolupracovat a komunikovat.

Závěr: Tato hypotéza byla z pohledu učitelek mateřské školy i rodičů potvrzena (viz graf č. 3 a 6).

Doporučení pro mateřskou školu:

- hledat další vyhovující formy spolupráce s rodinami dětí, **realizovat navržený plán spolupráce** a reagovat na **návrhy učitelek i rodičů** (nadstandardní aktivity pro děti),
- zajistit dostatečnou **informovanost o programech a dění** mateřské školy (**internetové stránky školy**),
- zaměřit se na **pozitivní stránky dítěte i rodiny**, používat **pozitivní hodnocení**,
- průběžně realizovat **další vzdělávání pedagogických pracovníků**, zaměřených na komunikaci s veřejností, PC aj. odborné vědomosti a dovednosti,
- doplnit ŠVP o **plán preventivní výchovy** v mateřské škole jako základu v oblasti zdravého životního stylu a **adaptační program** pro nové děti,
- **týmovou prací všech zaměstnanců** mateřské školy vytvářet **cestu důvěry a vzájemné spolupráce**, vytvářet příjemné klima v mateřské škole tak, aby se v něm cítily příjemně a bezpečně nejen děti, ale i jejich rodinní příslušníci (mít úctu k rodičům, získat ke spolupráci celou rodinu, dát rodinám možnost výběru formy spolupráce, mluvit s rodinami o svých očekáváních, být diskrétní),
- **podněcovat rodiče**, aby se spolupodíleli na analýze školy a spolupracovali při tvorbě školních a třídních programů a projektů (zejména úzká spolupráce s rodičovskou radou),
- vytvářet **dostatečný prostor rodičům** pro vyjádření jejich názorů, námětů či připomínek jak anonymně (anketa, dotazník), tak i např. prostřednictvím úředních hodin ředitelství školy či vedoucí učitelky,
- zabývat se a řešit **připomínky rodičů i učitelek** z dotazníků v otevřených otázkách (praní ručníků a povlečení - zakoupit pračku, změna v odpoledním odpočinkovém režimu pro děti, zvážit možnost prodloužení provozu školy),
- ve spolupráci se zřizovatelem a rodiči navrhnout a postupně realizovat **opravu a úpravy** potřebných částí budovy a školní zahrady.

4.5 Návrh spolupráce mateřské školy a rodiny v průběhu školního roku.

Školní rok začíná vždy v září, a proto i výčet jednotlivých aktivit a forem spolupráce s rodiči jsou uspořádány chronologicky podle průběhu školního roku.

- ❖ zavedení **funkčního informačního systému** pro všechny zaměstnance mateřské školy (sešit , kde se zapisují všechny změny a činnosti),
- ❖ kvalitní **webové stránky školy**, pravidelně aktualizované, kde může veřejnost získat základní informace (rubriky – historie, organizace, dokumenty, odborné informace, aktuality, zaměstnanci, kontakty, aktivity, fotogalerie),
- ❖ **nástěnky s informacemi** pro rodiče (organizace školního roku, dne, školní vzdělávací plán, kontakty na spolupracující organizace – pedagogicko-psychologickou poradnu, logopedickou poradnu aj., nabídka půjčení odborné literatury rodičům ze školní knihovny apod.),
- ❖ **výzdoba školy** – výrobky dětí, fotografie z akcí,
- ❖ **zahajovací schůzka s rodiči** na začátku září, kde je rodičům představen učitelský sbor i nepedagogičtí pracovníci školy, rodiče jsou seznámeni s organizací školního roku, rozpočtem, stravováním dětí, plánem činností školy, školním řádem, je jim představen školní vzdělávací program, výběr a schválení rodičů do rodičovské rady školy (2 rodiče za každou třídu a pedagogický sbor školy),
- ❖ **informační letáček pro rodiče** na začátku školního roku (adresa a název mateřské školy, telefonní čísla, emailová adresa, odkaz na internetové stránky MŠ, kontakt na ředitelku školy, provoz mateřské školy a jednotlivých tříd, denní režim s rámcovým časovým rozmezím, doporučení rodičům týkající se oděvu dítěte a jeho doplňků, popis osobních věcí, které bude dítě v mateřské škole potřebovat, aktivity mateřské školy, které mohou rodiče využívat,
- ❖ **dotazník o dítěti**, který rodiče vyplní na začátku školního roku (nejoblíbenější hračka a činnost dítěte, méně oblíbené hry a činnosti, co rádo jí, co nejí, zda je zvyklé na občasné odloučení se od matky, zda se těší do školky, jestli je zvyklé na kontakty s vrstevníky a jak s nimi vychází apod.),

- ❖ založení **portfolia** každého dítěte (výrobky dítěte, záznamy o jeho rozvoji a pokrocích),
- ❖ zahájení činnosti **rodičovské rady** (pravidelné schůzky 1x měsíčně, příp. podle potřeby – plánování a evaluace činností ve škole, řešení aktuálních problémů),
- ❖ nabídka **účasti rodičů** na různých třídních či školních aktivitách,
- ❖ nabídka **participace rodičů na výuce** (program pro děti, pozvánka na exkurzi, prohlídku např. domácích zvířat na dvorku apod.),
- ❖ požádání rodičů o **pomoc při opravách** hraček, při fotografické a filmové **dokumentaci** akcí MŠ
- ❖ nabídka **vypůjček** pro rodiče – hračky, knihy, pomůcky, apod.
- ❖ **třídní schůzky** čtvrtletně s úvodním **vystoupením dětí** podle probíraného školního tématu,
- ❖ **individuální konzultace o dětech** s jejich rodiči (2 x ročně a podle zájmu rodičů),
- ❖ zajištění **přednášek s odborníky** z pedagogicko-psychologické poradny na aktuální témata (zejména školní zralost),
- ❖ užší spolupráce s rodiči **při stanovení školní zralosti** dítěte,
- ❖ **Den otevřených dveří** pro širší veřejnost,
- ❖ **zápis nových dětí**, realizace **adaptačního programu** pro nové děti,
- ❖ **dotazník – anketa pro rodiče** v červnu (získání zpětné vazby),

- ❖ **SPOLEČNÉ AKCE S RODIČI** (návrh sestaven podle integrovaných bloků a vzdělávacích témat ze školního vzdělávacího plánu s akcentem na environmentální výchovu):
  - **Drakiáda** – společné odpoledne dětí, rodičů a učitelek s pouštěním draků,
  - **Podzimní tvoření z přírodnin** - kreativní činnosti ve třídách s využitím přinesených přírodnin – kaštany, dýně, listí apod. zpestřené předem připraveným pohoštěním dětmi a učitelkami (pečené brambory, ovocný a zeleninový salát, jablečný závin apod.),
  - **Náš stromeček** – společné sázení stromků, keřů na školní zahradě či v blízkém okolí - oslava Dne stromů 20.10.
  - **Zvířátka se chystají na zimu** – beseda s myslivcem s využitím vhodných rekvizit (zapojení rodinných příslušníků),

- **Mikulášská nadílka** – ve spolupráci se ZŠ a rodiči,
- **Vánoční dílny** – zahájení adventu společným posezením a zpíváním, následuje kreativní práce rodičů a dětí ve třídách s Vánoční tematikou,
- **Vánoční nadílka v MŠ** – společné koledování u Vánočního stromu s rozbalováním dárků, sponzorství rodičů,
- **Karneval** – oslava masopustu, karneval s účastí rodičů,
- **Velikonoční přípravy** – ukázka práce (aktivní účast rodičů - zdobení perníčků, kraslic, pletení pomlázky apod.),
- **Velikonoční dílny** – výtvarné odpolední činnosti dětí a rodičů v MŠ,
- **Otvírání studánek , Den Země** – společný výlet s rodiči a dětmi do lesa, čištění studánek, připravená naučná stezka s úkoly pro děti,
- **Zápis dětí do MŠ, zahájení adaptačního programu** pro nové děti,
- **Besídka ke Dni matek,**
- **Svátek dětí** – příprava programu pro děti ve spolupráci s rodiči,
- **Jedeme na výlet** – společný výlet do ZOO apod.,
- **Loučíme se se školáky** – slavnostní rozloučení s předškolními dětmi za účasti rodičů, zástupců základní školy a zřizovatele.

Veškeré doplňkové aktivity (včetně různých kroužků), které budou společně plánované s rodiči na daný školní rok (jako příloha ŠVP), budou organizovány jak v dopoledních hodinách, tak i odpoledne, a to společně s rodiči. Tematicky navážou na integrované bloky, které tak doplní a rozšíří vzdělávací nabídku pro děti.

4.6 Dílčí závěr

Nástup nové vedoucí učitelky přinesl do života sledované mateřské školy dobré změny, nápady, metody. Projevuje se promyšlené plánování a řízení. Prostředí a klima ve škole se mění pozitivním směrem. Všechny učitelky ve sledované mateřské škole jsou kvalifikované pro svou práci., ne všechny ale mají zájem o další vzdělávání a zvyšování své kvalifikace, příp. rozšiřování svých znalostí a dovedností.

Mateřská škola je pěkně vyzdobena vystavenými pracemi všech dětí. Jsou uplatňovány nové poznatky i v oblasti spolupráce s rodičovskou veřejností. Tvůrčí přístup některých pedagogických pracovníků a otevřenost vůči rodičům přináší výsledky, postupně se mění přístup rodičů ke škole, je větší ochota spolupracovat, naslouchat. Přípomínky rodičů jsou řešeny formou vzájemné domluvy.

Závěr

Cílem empirické části práce bylo zjistit kvalitu vztahů mezi vybranou mateřskou školou a rodinami dětí a vypracovat vhodný plán jejich spolupráce pro školní rok. Tento cíl byl splněn průzkumným šetřením ve spolupráci s mateřskou školou a rodiči dětí. Autorka práce našla odpovědi na všechny tři otázky. Hypotézy byly verifikovány.

Na základě zjištěných výsledků je možno konstatovat, že dosavadní spolupráce mateřské školy a rodiny splňuje vzájemná očekávání rodičů i učitelek jen částečně. Většina rodičů je spokojena, ale většina učitelek ne. Nejčastěji se realizují v mateřské škole přímé formy spolupráce učitelek a rodičů. Tyto formy by chtěla většina respondentů průzkumu rozvíjet a zlepšovat.

Mateřská škola má zájem dále pracovat podle vytvořeného plánu spolupráce a řídit se doporučeními, která byla stanovena po vyhodnocení celého šetření.

Přestože předškolní vzdělávání není povinné, svým pojetím, zaměřením, organizací života a zejména dobrou spoluprací s rodinami dětí má pozitivní vliv na pozdější úspěšnost dětí, na úroveň jejich výkonů i schopnost společenské integrace. Důležitý je soulad obou institucí v oblasti výchovné i vzdělávací. Všichni si jistě pro své dítě přejí to nejlepší. Mateřské škole záleží na tom, aby děti chodily do školy rády, aby zde byly šťastné, našly si kamarády. K tomu je nezbytně nutné, aby rodiče i předškolní pedagogové uměli spolu navázat pozitivní vztahy a komunikaci, aby se dokázali domluvit, pojmenovat problémy, vyjádřit srozumitelně a korektně své názory a připomínky. Pro tento náročný proces je třeba vytvářet vhodné podmínky a prostředí.

Důležitým prvkem ochrany před možnými budoucími sociálními problémy je výchova ke zdravému způsobu života od nejútlejšího věku. To je možné jen vhodným navázáním školní socializace dítěte na socializaci v rodině a to bez velkých kontrastů.

Dobrá spolupráce rodiny a školy je založena zejména na otevřenosti a iniciativě učitelek vůči rodičům, dobré informovanosti rodičů o záměrech školy a důvěře k pedagogickým pracovníkům školy. Jako nezbytnou podmínkou se jeví týmová práce všech zaměstnanců mateřské školy.

Resumé

Tato diplomová práce se zabývá vztahy mateřské školy a rodiny, možnostmi rozvoje spolupráce obou institucí. Proces celoživotního vzdělávání je podle zprávy UNESCO založen na čtyřech pilířích: „učit se poznávat, učit se jednat, učit se spolužit a učit se být“ a preprimární vzdělávání v tomto procesu sehrává zásadní a nenahraditelnou roli, kdy společně s rodinnou výchovou staví základy důležitých předpokladů nejenom pro další etapy vzdělávání, ale i pro další život.

V první kapitole autorka práce popisuje podobu dnešní moderní rodiny a mateřské školy. Druhá kapitola se zabývá historií vztahů obou institucí, možnostmi a způsoby jejich vzájemné komunikace v procesu socializace předškolního dítěte. Seznamuje také se vztahem a postoji rodičů ke škole v různých rodičovských rolích. Legislativní základ spolupráce rodiny a mateřské školy je představen ve třetí kapitole. Kromě toho se věnuje tato kapitola i formám a konkrétním podobám spolupráce předškolního zařízení s rodinami dětí.

Poslední čtvrtá kapitola je případovou studií dvoutřídní mateřské školy na menší vesnici. Popisuje průzkumné šetření v této mateřské škole, které proběhlo formou dotazníků pro rodiče a učitelky, pozorováním činností a kontaktů v průběhu běžného dne, analýzou školního vzdělávacího programu a rozhovorem s vedoucí učitelkou. Výsledek průzkumu jsou doporučení a návrh spolupráce mateřské školy a rodiny v průběhu školního roku.

Anotace

Práce seznamuje se současnou mateřskou školou, dnešní rodinou a vztahy, které vznikají mezi nimi. Obě instituce mají zásadní vliv na rozvoj osobnosti jedince, a proto je nezbytně nutné, aby tyto subjekty efektivně spolupracovaly. Preprimární vzdělávání má svá specifika, která vyplývají zejména z dosud nezralé osobnosti dítěte předškolního věku a jeho potřeb. Edukace v mateřské škole musí být tedy přizpůsobena citovým, sociálním i kognitivním potřebám dětí této věkové skupiny a především by měla být v souladu s výchovným působením rodiny. V této práci je předložen možný způsob spolupráce mateřské školy a rodiny během školního roku.

Annotation

This work introduces current situation in a nursery school, today's family and relationship between them. Both these institutions have a significant influence on development of personality of every individual and that's why cooperation between these subjects is extremely necessary. Pre-primary education has its specifics which arise mainly from an immaturity of the child's personality and his needs. Education in nursery school has to be adapted to emotional, social and cognitive needs of children at this age and mainly it should be in a harmony with family educational influence. One possible way of cooperation between a nursery school and a family during a school year is proposed in this work.

Klíčová slova

Komunikace, spolupráce, rodičovská role, výchova, socializace, prevence.

Keywords

Communication, cooperation, parent's role, education, socialization, prevention.

Seznam použité literatury a pramenů

1. *Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v ČR.* Tauris 2001, ISBN 80-211-0372-8
2. *Listina základních práv a svobod,* Ústavní zákon č. 2/1993 Sb
3. *Národní koncepce rodinné politiky* Ministerstvo práce a sociálních věcí 2005
4. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.* Výzkumný ústav pedagogický 2004, ISBN 80-87000-00-5
5. *Úmluva o právech dítěte,* Valné shromáždění OSN 1990 Zákon č. 104/1991 Sb.
6. *Zákon č. 561/2004 Sb. – školský zákon vzdělávání v ČR*
7. *Zákon č. 563/2004 Sb. – o pedagogických pracovnících*
8. BEČVÁŘOVÁ, Z. *Současná mateřská škola a její řízení.* 1.vyd. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-537-7
9. DOHERTY, W. J. *Kdo koho vychovává?* 1. vyd. Praha 2006, ISBN 80-7255-138-8
10. GARDOŠOVÁ, J. a kol. *Začít spolu.* 1. vyd. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-815-5
11. JEŘÁBKOVÁ, B. *Mateřská škola jako životní prostor.* 1. vyd. Masarykova univerzita Brno 1993, ISBN 80-210-0830-X
12. KRAUS, B. POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk, prostředí, výchova.* 1. vyd. Brno: Paido 2001, ISBN 80-7315-004-2
13. MAREŠ, LUKAS, JEŽEK, CHALUPNÍČEK, *Do jaké míry lze využít internetovou prezentaci školy jako zrcadlo sociálního klimatu školy.* Masarykova univerzita 2005
14. RABUŠICOVÁ, M., ŠEĐOVÁ, K., TRNKOVÁ, K., ČIHÁČEK, V., *Škola a (versus) rodina.* 1. vyd. Masarykova univerzita Brno 2004, ISBN 80-210-3598-6
15. ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte.* 1. vyd. Univerzita Karlova v Praze nakladatelství Karolinum, Praha 2004, ISBN 80-246-0877-4
16. www.msmt.cz

Seznam příloh

1. Dotazník pro rodiče
2. Dotazník pro učitelky

Příloha č. 1

Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče, máme zájem na tom, aby vaše děti byly v mateřské škole spokojené a spolupráce MŠ s vámi se zkvalitňovala. Vaše názory a podněty mohou pomoci k objektivnímu posouzení činnosti MŠ a také mohou přispět k odstranění případných problémů, které vás nebo vaše dítě trápí. Proto, prosím, vyplňte tento dotazník. Chcete-li sdělit cokoliv navíc, uveďte to v posledním bodě. Dotazník není třeba podepisovat. O výsledcích tohoto šetření budete informováni.

1. Dobrá spolupráce rodiny a MŠ je velmi důležitá pro zdravý rozvoj našeho dítěte.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

2. Dosavadní vzájemnou spolupráci s MŠ hodnotím jako:

a/ výbornou   b/ dobrou   c/ s nedostatky   d/ špatnou

3. Jaká je podle vás činnost školy celkově?

a/ výborná   b/ dobrá   c/ s nedostatky   d/ špatná

4. Organizace dne a režim je správný, vyhovuje potřebám našeho dítěte.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

5. Cítíme v MŠ oporu při výchovných a vzdělávacích problémech dítěte.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

6. Máme možnost se dostatečně informovat o dítěti.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

7. Jsme spokojeni se způsobem, jakým nás MŠ informuje o dění ve škole.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

8. Nejčastěji používáme tyto formy spolupráce s MŠ /označte max. 5/:

- rozhovor při předávání dítěte,
- třídní schůzky (1x, 2x, 3x, 4x ročně ?),
- konzultace o dítěti (1x, 2x, 3x, 4x ročně ?),
- nástěnky,
- webové stránky,
- elektronická pošta (e-mail),
- půjčování odborné literatury z učitelské knihovny,
- účast rodičů při běžných denních činnostech ve třídě,
- účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí,
- aktivní zapojení rodiče mezi dětmi (ukázka vlastní práce, beseda s dětmi, hry aj.),
- pomoc při akcích školy, zajištění odměn pro děti, pohoštění apod.),
- účast na odborných besedách, přednáškách s odborníky,
- práce ve školské radě, rodičovské radě,
- sponzorství (finanční, materiální),
- drobné opravy,
- brigády (na školní zahradě, při malování apod.)
- jiné.

9. Nejvíce by nám vyhovovalo předávání informací o dění v MŠ (označte max. 2 možnosti):
a/ na třídních schůzkách   b/ na nástěnkách   c/ osobním kontaktem s učitelkou   d/ od dítěte
e/ elektronickou poštou   f/ na webových stránkách   g/ jinak .....

10. Nejvíce by nám vyhovovalo předávání informací o dítěti (označte max. 2 možnosti):
a/ na třídních schůzkách   b/ individuální konzultací   c/ při předávání dítěte
d/ elektronickou poštou   e/ jinak .....

11. Máme zájem o další rozvíjení komunikace a spolupráce s MŠ.
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

12. Chtěli bychom mít možnost podílet se více než dosud na činnostech v MŠ (osobní pobyt ve třídě, na výletech, oslavách, soutěžích, podíl na výuce, konzultace o dítěti apod.)
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

13. Chtěli bychom mít více příležitostí ovlivnit činnosti a dění v MŠ (podíl na tvorbě plánů, přípravě a organizace činností školy, hodnocení školy apod.).
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevíme, neposoudíme   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

14. Zajímá nás způsob práce s dětmi v MŠ, projekty, na kterých děti pracují, témata, která probírají...
a/ ano – uvítáme více informací   b/ ano – ale necháváme to na školce
c/ ne – to je jen záležitost školky

15. Největší překážkou v rozvoji partnerských vztahů školy s rodinami je podle mého názoru:
a) nezájem rodičů   b) nezájem MŠ   c) nedostatek času   d) málo příležitostí
e) organizační nedostatky   d) jiné.....

16. Mělo by se změnit:

17. Vaše postřehy a náměty:

Příloha č. 2

Dotazník pro učitelky mateřské školy

1. Dobrá spolupráce rodiny a mateřské školy je velmi důležitá pro zdravý rozvoj dítěte:

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

2. Dosavadní vzájemnou spolupráci s rodiči hodnotím jako:

a/ výbornou   b/ dobrou   c/ s nedostatky   d/ špatnou

3. Většina rodičů jeví zájem o dění a činnosti v MŠ.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

4. Většina rodičů projevuje zájem o chování a rozvoj svého dítěte.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

5. Jsem spokojena s aktivitou většiny rodičů (pomoc při činnostech a akcích v MŠ):

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

6. Mám dostatek informací o dětech od většiny rodičů (záliby, postoje, oblíbené hračky, činnosti, kamarádi aj.)

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

7. Myslím, že rodiče mají dostatek možností informovat se o dětech i dění v MŠ.

a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

8. Nejčastěji používám tyto formy spolupráce s rodiči /označte max. 5/

- rozhovor s rodiči při předávání dítěte,
- třídní schůzky,
- konzultace o dítěti (1x, 2x, 3x, 4x ročně ?),
- nástěnky,
- webové stránky,
- elektronická pošta (e-mailly)
- půjčování odborné literatury ze učitelské knihovny,
- účast rodičů při činnostech ve třídě,
- účast rodičů na besídkách, slavnostech, vystoupení dětí,
- aktivní zapojení rodiče (ukázka jejich vlastní práce, beseda s dětmi),
- pomoc rodičů při akcích školy, zajištění odměn pro děti, pohoštění apod.),
- zajištění odborné besedy, přednášky pro rodiče,
- práce ve školské radě, rodičovské radě s rodiči,
- sponzorství ze strany rodičů,
- pomoc rodičů při drobných opravách v MŠ,
- organizace brigád pro rodiče (na školní zahradě, při malování apod.),
- jiné .....

9. Nejvíce by mi vyhovovalo předávání informací rodičům o dění v MŠ (označte max. 2 možnosti):

a/ na třídních schůzkách   b/ na nástěnkách   c/ osobním kontaktem s rodiči
d/ přes děti   e/ elektronickou poštou   f/ na webových stránkách   g/ jinak .....

10. Nejvíce by mi vyhovovalo předávání informací o dítěti (označte max. 2 možnosti):
a/ na třídních schůzkách   b/ individuální konzultaci   c/ při předávání dítěte
d/ elektronickou poštou   e/ jinak .....

11. Mám zájem o další rozvíjení komunikace a spolupráce s rodiči.
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

12. Chtěla bych, aby rodiče více využívali možnosti účastnit se činností školy (osobní pobyt ve třídě, na výletech, oslavách, soutěžích, podíl na výuce, konzultace o dítěti apod.)
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

13. Chtěla bych, aby rodiče více využívali možnosti participovat na dění v MŠ podle RVP (podíl na tvorbě ŠVP, TVP, činnostech, evaluaci apod.).
a/ rozhodně ano   b/ spíše ano   c/ nevím, neposoudím   d/ spíše ne   e/ rozhodně ne

14. Participaci rodičů na chodu MŠ vnímám jako:
a/ potřebnou a žádoucí   b/ zbytečnou   c/ nepříjemnou   d/ jako povinnost

15. Největší překážkou v rozvoji partnerských vztahů školy s rodinami je podle mého názoru:
a/ nezájem rodičů   b/ nezájem MŠ   c/ nedostatek času   d/málo příležitostí
e/ organizační nedostatky   d/ jiné.....

16. Mělo by se změnit:

17. Vaše postřehy a náměty: